

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 309-310 / aprilie 2016

Luptați și veți învinge!

M. Ubravsky

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Învecinarea, pe mai mult de jumătate din întinderea frontierelor, a teritoriului etnic românesc cu cel ucrainean (608 km cu România și 1.194 km cu Republica Moldova) a făcut ca de-a lungul veacurilor românii să fie în raporturi foarte strânse cu ucrainenii. Se poate afirma că interesul față de promovarea și evoluția ascendentă a dialogului româno-ucrainean are origini încă în cultura Cucuteni-Trypillea, una dintre cele mai vechi civilizații din Europa, ur-

Sfântul Cuvios Paisie Velicikovski, originar din Poltava-Ucraina, a fost, în secolul al XVIII-lea, îndrumător al vieții monahale din Moldova. El este venerat la noi pentru viața sa sfântă și pentru contribuția sa la renașterea monahismului și a spiritualității.

Cu un secol în urmă, descendentul domnilor moldoveni, Petru Movilă, devine mai întâi arhimandrit al mănăstirii Lavra Pecerska, iar apoi, în 1633, mitropolit al Kievului și Haliciului, înte-

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Dragi ucraineni,

Așa cum bine știți, ucrainenii din România, respectând tradițiile, vechi de secole, întâmpină Paștele împreună cu familiile lor, cu sufletul deschis și inimile curate, împreună cu o mare speranță de bine.

Ucrainenii din România au demonstrat răbdare, bunătate și milă, cu ajutorul cărora, de fiecare dată, au trecut peste obstacolele vieții care au apărut în calea lor.

Fie ca Învierea Domnului să vă aducă în suflet numai bucurii atât vouă, cât și celor dragi. Sănătatea și succesul în carieră să nu înceteze să vă însoțească, iar gândurile bune să vă aducă mai aproape de Dumnezeu.

Din adâncul inimii mele atât din partea mea, cât și din partea conducerii Uniunii Ucrainenilor din România, vă doresc multă sănătate, putere de muncă și liniște sufletească, alături de cei dragi!

Hristos a înviat!

Cu stimă,

Nicolae Miroslav PETREȚCHI,
președintele UUR

RELATII ROMÂNNO-UCRAINESE

mate, apoi, de-a lungul secolelor, de legături culturale și spirituale intense care continuă, în mod firesc, și astăzi.

Istoria multiseclară a conviețuirii ucrainenilor cu românii înregistrează exemple care demonstrează că cele două popoare și-au îmbogățit reciproc cultura și spiritualitatea; au avut loc căsătorii dinastice între curțile domnești, schimburi de promotori ai spiritualității, instrucției și culturii.

Prințesa kieveană Evdokia a fost prima soție a voievodului Ștefan cel Mare, iar cneazul Mychailo Vyșnevețki a fost căsătorit cu Chiajna, fiica domnului Moldovei, Ieremia Movilă.

Despre romantica căsătorie a lui Timuș Hmelnyțkyi cu Ruxandra, fiica domnului Moldovei, Vasile Lupu, s-au scris numeroase cărți de către scriitorii ucraineni și români. Pe pământul românesc își dorm somnul de veci luptătorii cei mai înfocați pentru independența Ucrainei, Ivan Mazepa și Pylyp Orlyk.

Profesor în cadrul Colegiului Frăției ortodoxe din Kiev, apoi rector al acestei instituții, Sofronie Poceațki a fost egumen al mănăstirii „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași, a preluat conducerea tipografiei și a Colegiului Vasilian, unde i-a instruit pe tineri români „în litere și moravuri”, predând gramatica, sintaxa latină, poetica și „alte lucruri mai înalte”.

Gramatica slavă a lingvistului ucrainean Meletie Smotrițki din 1619 a fost reeditată, în 1697, la Mănăstirea Snagov, servind, timp de mai mulți ani, drept manual de studiu la Școala Domnească din București. Ea a constituit izvorul de bază în elaborarea primei gramatici a limbii române (Gramatica românească a lui Dimitrie Eustatievici Brașoveanu din anul 1757).

meind Academia Kievo-movileană. Scriitoarea ucraineană Olha Kobyleanska s-a născut la Gura Humorului, iar cel mai important poet al literaturii române, Mihai Eminescu, și-a început studiile la un gimnaziu din Cernăuți unde a învățat limba și cultura ucraineană.

Ucraina din epoca căzăcească a întreținut relații diplomatice cu toți vecinii săi între care se numărau Moldova și Țara Românească. Relații diplomatice au existat și între Republica Populară Ucraineană și România în anii 1918-1921.

Orientarea strategică similară a Ucrainei și României constituie o bază solidă pentru dezvoltarea și consolidarea actualelor relații între cele două state pe baza valorilor democratice europene. Dezvoltarea și perfecționarea potențialului geostrategic, economico-comercial și cultural al colaborării româno-ucrainene pe baza bunei vecinătăți, a încrederii reciproce și a respectului față de interesele fiecărei părți, a constructivismului și parteneriatului reciproc avantajos constituie factori importanți ai asigurării și consolidării stabilității, securității și colaborării în regiune și în Europa.

Joi, 21 aprilie 2016, președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, a efectuat o vizită oficială în România, fiind primit la Palatul Cotroceni de șeful statului român, Klaus Iohannis.

După cum informează Administrația Prezidențială, convorbirile au evidențiat relațiile partenieriale excelente dintre cele două state, precum și dorința reciprocă de a le dezvolta în continuare. Cei doi președinți au avut un schimb de opinii referitor la evoluțiile din regiune și din estul Ucrainei.

Președintele României, Klaus Iohannis, a declarat că „România sprijină suveranitatea și

integritatea teritorială a Ucrainei”.

La rândul său, președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, a afirmat că „Anexarea Crimeii, continuarea prezenței unităților rusești în Donbas, încălcarea de către partea rusă a acordului de la Minsk creează pericole pentru sistemul actual de relații internaționale și drept internațional...”

Ne face plăcere să constatăm, a spus Domnia Sa, că statele noastre se găsesc pe aceeași poziție principală”.

Ion ROBCIUC

Activitatea UUR în perioada martie-aprilie 2016

La data de 14 aprilie a.c., în incinta sediului central al Uniunii Ucrainenilor din România, a avut loc ședința ordinară a Prezidiului Executiv al Uniunii Ucrainenilor din România, organ permanent care asigură soluționarea problemelor curente, economico-financiare și administrative ale UUR, aprobă componența delegațiilor, care participă pe cheltuiala UUR la acțiunile organizate de comunitățile ucrainene din alte state etc.

Printre cele mai importante puncte ale ordinii de zi amintim analiza situației financiar-contabile a Uniunii Ucrainenilor din România, analiza de vizelor estimative de cheltuieli pentru luna mai transmise de organizațiile județene ale UUR, analiza referatelor de necesitate transmise de organizațiile locale și județene ale UUR și alegerile locale din 5 iunie 2016.

Pentru apărarea drepturilor privind exprimarea și promovarea identității etnice, lingvistice, culturale și religioase a persoanelor aparținând minorității ucrainene, renașterea și formarea unității și conștiinței naționale, protejarea drepturilor individuale și colective ale membrilor săi și întărirea raporturilor de colaborare româno-ucrainene, pentru luna mai a.c., organizațiile județene ale Uniunii Ucrainenilor din România au planificat următoarele acțiuni culturale: „Ziua cămășii ucrainene la Satu Mare”, „Cupa OTUR - organizația de tineret a UUR, Cluj-Napoca”, Simpozion Internațional „Zilele Culturii Slave”, Cluj-Napoca, „Zilele culturii ucrainene”, Letea, județul Tulcea, Concurs de recitare a poeziei ucrainene, etapa județeană în toate organizațiile județene, Cinstirea veteranilor de război, Poienile de sub Munte, Concurs de interpretare a cântecului ucrainean, Organizația județeană Timiș, Ucrainenii în Bucovina, Organizația județeană Suceava a UUR, Festival de artă ucraineană fără frontiere, Organizația județeană Iași, Ziua Internațională a Familiei, Organizația ju-

dețeană Iași, Cupa minorității ucrainene, Milișăuți, Specificul culturii ucrainene în contextul multicultural, Călinești Cuparencu.

În perioada 23-25 martie a.c., a avut loc o vizită de lucru a secretarului I al Ambasadei Ucrainei de la București, dl Ruslan Gidora, în județul Maramureș unde trăiesc peste 60 la sută dintre etnicii ucraineni din România. În cadrul vizitei, domnia sa a avut întâlniri cu primarul municipiului Sighetu Marmăției, dl Ovidiu Nemeș, cu inspectorul școlar general dna Ana Moldovan și a vizitat Liceul Ucrainean „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției, unde s-a întâlnit cu reprezentanții Consiliului profesoral din cadrul liceului, fiind analizate demersurile făcute de autoritățile publice locale și reprezentanții UUR pentru rezolvarea situației juridice a clădirii Liceului „Taras Șevcenko”. Delegația, însoțită de președintele UUR, Nicolae M. Petrețchi, consilierul MENCS Elvira Codrea, prim-vicepreședintele UUR, Pasenciuc Vasile, președintele onorific al UUR, Buciuța Ștefan, președintele Organizației județene Maramureș a UUR, Miroslav Petrețchi, Mihai Lauruc, președintele Organizației locale Sighetu Marmăției a UUR, Romaniuc Liviu, președintele Organizației de tineret a UUR ș.a., a mai vizitat școlile cu predare în limba ucraineană din Remeți (director Ștefan Maria), Rona de Sus (director Lușcan Loredana), Poienile de sub Munte – Liceu (directori Cucicea Mihai și Cin Mihai) și Școala nr. 4 (director Chifa Ștefan), unde au avut loc întâlniri cu directorii școlilor, cadrele didactice care predau limba ucraineană și cu elevii ucraineni. De menționat că, în fiecare școală, delegația a fost întâmpinată cu pâine și sare și cu un mic spectacol

artistic oferit de elevi. În timpul vizitei, au fost discutate situația învățământului în limba ucraineană, starea manualelor școlare, problema materialului didactic, cursurile de perfecționare pentru elevi și cadre

didactice care vor fi organizate în Ucraina etc. Totodată, delegația s-a întâlnit cu primarul comunei Remeți, Șofineți Petru, și cu primarul comunei Poienile de sub Munte, Oncia Ștefan, comună în care trăiesc peste 10.000 de etnici ucraineni.

S-au purtat discuții despre proiectele care urmează să fie elaborate pentru comunitatea ucraineană din aceste localități, posibilitatea sprijinirii comunității ucrainene de către Ambasada Ucrainei și Uniunea Ucrainenilor din România, proiectele comune care vor fi derulate de factorii menționați pentru a veni în sprijinul ucrainenilor din România.

De menționat faptul că asemenea vizite vor fi efectuate, împreună cu conducerea UUR, în toate județele din România în care trăiesc etnici ucraineni.

De asemenea, reprezentanții Uniunii Ucrainenilor din România, au luat parte la ședințele Comisiilor de specialitate din cadrul CMN, în speță Comisia pentru cultură, culte și mass-media, Comisia pentru probleme financiare, Comisia pentru învățământ și tineret.

Nu în ultimul rând, pe lângă acțiunile organizate în toate organizațiile județene, Uniunea Ucrainenilor din România a sprijinit organizarea Olimpiadei de limba și literatura ucraineană, etapa națională, desfășurată la Suceava, în perioada 18-21 aprilie 2016, unde, ca în fiecare an, a acordat premii elevilor premiați și membrilor comisiei.

Conducerea Uniunii Ucrainenilor din România

O nouă carte despre Ucraina

Corneliu Vlad, Crimeea schimbă lumea

(București, 2015)

Cartea „Crimeea schimbă lumea” a reputatului publicist și politolog contemporan Corneliu Vlad este o apariție notabilă din România (după Alex Berca, *Ucraina. Un punct de vedere geopolitic*, București, 2014) în care se analizează conflictul ce are loc la est de România și NATO, la Gurile Dunării și la Marea Neagră. În cele 331 de pagini, autorul tratează trecutul, prezentul și viitorul geopolitic al celor două puteri de la Marea Neagră, analizând în mod obiectiv stadiul confruntării dintre Uniunea Europeană și Rusia, care a implicat, evident, atât SUA, cât și NATO, și care ne poate afecta în orice clipă existența.

În cartea sa „Crimeea schimbă lumea”, Corneliu Vlad face o analiză meticuloasă și obiectivă, înțelegând foarte bine și profund fenomenul spațiului postsovietic. Sunt prezentate două crize în plină desfășurare pe care autorul le numește criza din Ucraina și criza ucraineană. Criza, sau drama istorică și umană, din Ucraina privește marile

probleme politice, economice, sociale, identitare etc. ale țării vecine și, nu în ultimul rând, confruntarea ei asimetrică cu Rusia. Relativ la criza ucraineană sunt relevate încordările la scară mondială pe care le-a activat sau potențat focarul din Ucraina: noua confruntare Rusia-Occident (și, detaliind, Rusia-SUA, Rusia-Germania). Toate acestea, și încă alte dosare deschise ale lumii, sunt sensibil și preocupant reactivitate, într-un fel sau altul, de criza cu nucleul în Ucraina.

Crimeea figurează în titlul cărții nu ca un nou Sarajevo sau Danzig, nu ca vestitor al unui nou război mondial, ci ca un semnal de avertizare asupra a ceea ce s-ar întâmpla dacă parcursul spre confruntare ar depăși starea de acum, de harță belicoasă.

Asigurăm Ucraina de solidaritatea noastră și suntem siguri că inteligența ucrainenilor, curajul și pregătirea lor le va da puterea să biruie.

Ion ROBCIUC

NEXT PAGE

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737
E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactori:
Kolea Kureliuk

Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu
Tiparul executat la
Tipografia

„S.C. SMART
ORGANIZATION SRL”

ISSN 1223-5210

Curierul UCRAINEAN

REALIZĂRILE UNIUNII UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA PE PARCURSUL A 25 DE ANI DE EXISTENȚĂ (1990-2015)

(Urmare din numărul 307/308)

ACTIVITATEA CULTURALĂ A UUR

UUR desfășoară o bogată activitate culturală. Anual, organizațiile județene întocmesc un plan de acțiuni culturale care este apoi aprobat de Consiliu și publicat în ziarele editate de Uniune. Pe baza acestui plan și a unor evenimente importante programate, Prezidiul UUR întocmește bugetul, care mai apoi este trimis Guvernului României și în baza căruia Guvernul alocă bugetul UUR pentru anul următor, pentru că organizația noastră nu se poate finanța din surse proprii. Anual Secretariatul General al Guvernului alocă UUR o anumită sumă de bani, ca de altfel și celorlalte 18 organizații ale minorităților naționale reprezentate în Parlamentul României.

În ceea ce privește activitatea culturală, vreau să subliniez că doar pentru anul 2015 au fost planificate circa 150 de acțiuni, din care aproape toate au fost realizate. Merită amintite câteva dintre acțiunile cele mai importante ce se desfășoară în decursul unui an.

La început de an, cu ocazia Sărbătorilor de iarnă, între Crăciun și Anul Nou pe stil vechi, în luna ianuarie, la Sighetu Marmăției județul Maramureș, se desfășoară „Festivalul de colinde, datini și obiceiuri de iarnă la ucraineni”.

În luna februarie, se sărbătorește „Ziua limbii materne” cu care ocazie se organizează cu copii preșcolari și elevi diferite spectacole și recitări de poezii ucrainene scrise sau traduse de scriitorii noștri.

În luna martie, sărbătorim Ziua Internațională a Femeii prin acțiunea „Rolul femeii ucrainence în păstrarea identității naționale”.

În fiecare an, organizăm diferite acțiuni dedicate aniversării zilei de naștere a marelui poet național al ucrainenilor Taras Șevcenko. În anii 2014-2015, cu ocazia aniversării a 200 de ani de la nașterea marelui poet național al ucrainenilor, Taras Șevcenko, am organizat excursii cu unii membri ai Uniunii din toate județele la Kiev și la Kaniv, la mormântul și la muzeul poetului.

Consiliul Ucrainean Mondial de Coordonare a emis o medalie jubiliară „200 de ani de la nașterea poetului național Taras Șevcenko”, care a fost înmănată unor membri ai UUR, precum și redactorilor ziarelor ucrainene.

Consiliul de Conducere al Congresului Mondial al Ucrainenilor i-a decorat pe președintele UUR, Ștefan Buciuta, și pe președintele filialei Tulcea a UUR, Dumitru Cernencu, cu Brevetul și Medalia jubiliară „200 de ani de la nașterea lui Taras Șevcenko”, pentru merite personale deosebite în popularizarea operelor și sărbătorirea poetului.

În lunile aprilie și iunie, au loc etapele județene și etapa națională a Concursului de recitare a poeziei ucrainene. În această perioadă, au loc întâlniri cu poeți și scriitori de etnie ucraineană și prezentări de carte. Participanților la acest concurs li se acordă cadouri în bani, rechizite și cărți editate de UUR.

În luna iunie, se sărbătorește „Ziua Internațională a Copilului” prin diferite acțiuni specifice lor, prin excursii, spectacole, muzică și dans.

Tot în iunie, în județul Suceava, se desfășoară Festivalul Interetnic „Conviețuiri” care a ajuns la a 21-a ediție.

În perioada anului cu lunile calde se organizează competiții sportive, meciuri de fotbal, volei, handbal, tenis etc. de către tinerii mai ales din județele Maramureș, Botoșani, Timiș și Suceava.

În vara anului 2014, la Tulcea a avut loc prezentarea filmului documentar „Zadunaiska Sici”, cu participarea oaspeților din Ucraina, în frunte cu cunoscutul poet, erou al Ucrainei Ivan Draci. Filmul a fost produs de cunoscutul regizor ucrainean Valentin Sperkaci. În localitatea Bocicoiu Mare județul Maramureș, are loc „Festivalul Interetnic” de muzică și dans și campionatul zonal de fotbal, în luna august, iar la București, Seară literar-culturală.

Cu ocazia proclamării „Zilei Independenței Ucrainei”, Uniunea Ucrainenilor din România organizează, în toate județele unde viețuiesc ucraineni, diferite manifestări cultural-științifice dedicate marelui eveniment.

În alte localități în care locuiesc etnici ucraineni au fost organizate diverse acțiuni culturale. Un rol important în păstrarea identității culturale îl au ansamblurile vocale și colectivele de dansatori, care numără peste 50 de formații și care participă la diferite festivaluri, concursuri, expoziții și alte acțiuni culturale.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL ÎN LIMBA UCRAINEANĂ

Comisia de învățământ din cadrul UUR sprijină prin diferite mijloace tineretul care dorește să învețe limba ucraineană și chiar și pe părinții acestora, care doresc să-și îmbunătățească cunoștințele de limba ucraineană. De exemplu, la Baia Mare și Tulcea, organizăm la sediile UUR, cursuri de învățare a limbii ucrainene atât pentru copii, cât și pentru adulți.

În județul Maramureș, în toate școlile din localitățile cu populație majoritară ucraineană, se studiază limba ucraineană ca disciplină de studiu, 3-4 ore săptămânal, iar la Sighetu Marmăției funcționează Liceul Pedagogic Ucrainean „Taras Șevcenko”, unde aproape toate disciplinele de studiu se predau în limba ucraineană.

În localitățile Lugoj din județul Timiș și Siret din județul Suceava sunt clase de liceu cu predare în limba ucraineană, iar în localitățile Valea Vișeuului, Rona de Sus, Repedea și Poienile de sub Munte din județul Maramureș, funcționează grădinițe și clase cu predare în limba ucraineană.

La universitățile din București, Cluj-Napoca și Suceava există secții de limba și literatura ucraineană.

Pentru sprijinirea învățământului în limba ucraineană, am editat și reeditat Caietul de scriere pentru clasele I și a II-a, ca material auxiliar, pentru învățarea limbii ucrainene, autorul căruia este consilierul pentru limba ucraineană de la Direcția pentru Învățământ în Limbile Minorităților din cadrul Ministerului Educației și Cercetării Științifice, dna profesoară Elvira Codrea.

De asemenea, am editat auxiliarul de limba ucraineană pentru clasa a IX-a, autor prof. Ivan Chideșciuc, și auxiliarul pentru anul III de studiu, autori Serafima Kryhan și profesoarele Lucia Mihoc și Anca Ștubianu din Suceava.

În fiecare an, acordăm ajutor financiar pentru organizarea și desfășurarea diferitelor concursuri și a Olimpiadei de limba și literatura ucraineană. Cu această ocazie, le dăruim participanților cărți editate de UUR, premii în bani și obiecte, de asemenea, organizăm diverse excursii pentru premianți și participanți.

ACTIVITATEA PUBLICISTICĂ ȘI EDITORIALĂ

Ne străduim să publicăm toate lucrările autorilor de etnie ucraineană și ale altor autori care scriu despre și pentru ucraineni. Începând cu anul 2011 și până în prezent, au fost editate peste 80 de cărți. De asemenea, UUR editează publicațiile „Ucrainskyi visnyk” (Curierul ucrainean), al cărui redactor-șef este Mihai Mihailiuc, „Curierul ucrainean” (publicație în limba română), al cărui redactor-șef este Ion Robciuc, „Vilne slovo”, al cărui redactor-șef este Ivan Covaci, revista de literatură a scriitorilor ucraineni „Naș holos” (Glasul nostru), al cărei redactor-șef este Irina Moisei, revista pentru copii ucraineni „Dzvonyk” (Clopoțelul), al cărui redactor-șef este Nicolae Corsiuc.

Ziarele, revistele și cărțile editate de UUR sunt distribuite gratuit cititorilor prin filialele și organizațiile UUR. Sunt înființate biblioteci la sediile

proprii ale organizațiilor unde oamenii pot veni să citească presa și cărțile în limba ucraineană.

Uniunea Ucrainenilor din România a organizat diferite acțiuni culturale cu ocazia aniversării a 65 de ani de la înființarea jurnalului nostru tradițional „Vilne slovo” care până la Revoluția din decembrie 1989 purta denumirea de „Novyi vik”. De asemenea, am aniversat 20 de ani de la înființarea jurnalelor „Ukrainskyi visnyk” și „Curierul ucrainean” și 20 de ani de la prima apariție a revistei de literatură „Naș holos”. Revista lunară pentru copii „Dzvonyk” (Clopoțelul) a depășit deja 100 de numere.

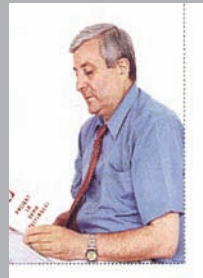
VIAȚA SPIRITUALĂ A MINORITĂȚII UCRAINESE DIN ROMÂNIA

În Sighetu Marmăției există Vicariatul Ortodox Ucrainean, care aparține de Biserica Ortodoxă Română. Suntem foarte încântați de faptul că, în Maramureș, s-au păstrat bisericile în care se slujește în limba ucraineană. De asemenea, în Banat sunt mai multe parohii ucrainene și Protopopiatul Ortodox Ucrainean la Lugoj. În Bucovina și în Maramureș, limba ucraineană poate fi auzită și în bisericile greco-catolice. Există Vicariatul Greco-Catolic Ucrainean, dar trebuie să specificăm faptul că, și în Bucovina, există câteva biserici ortodoxe ucrainene, cum ar fi Biserica Ortodoxă Ucraineană „Sfinții Petru și Pavel” din Suceava. Noi colaborăm cu bisericile în organizarea unor acțiuni comune, de asemenea, și cu bisericile neoprotestante (penticostală, adventistă).

Ștefan BUCIUTA

Regretatul Ion Cozmei ar fi împlinit 65 de ani

Dacă ar fi trăit, Ion Cozmei ar fi împlinit, la 11 martie a.c., 65 de ani. A fost un talentat poet, latinist, și traducător. A debutat editorial cu „Subiect pentru o nuvelă” (plachetă de versuri), Editura „Junimea”, Iași, 1985. Volumele următoare l-au impus definitiv printre poezii apreciați ai generației sale. În 1996, a devenit membru titular al Uniunii Scriitorilor din România.

Pe lângă creații originale, Ion Cozmei, vorbitor nativ al limbii ucrainene, a realizat cercetări și traduceri fidele în limba română a operei marelui poet ucrainean Taras Șevcenko. Iată câteva dintre ele: „Taras Șevcenko - poetul național al Ucrainei și receptarea lui în România (teză de doctorat), Editura „Tipo Moldova”, Iași, 2007; Taras Șevcenko, „Marele Cobzar”, Editura „Moldova”, Iași, 1999; Taras Șevcenko, „Poeme”, Editura „Mustang”, București, 2001; „Tinerele mele gânduri” (traduceri din poezia lui Taras Șevcenko), Editura „Augusta”, Timișoara, 2005; „Cobzarul”, Editura „Bukrek”, Cernăuți, 2011.

Pentru traducerile din poezia lui Șevcenko, Ion Cozmei a primit nenumărate premii. Amintim câteva dintre ele: Premiul Societății Scriitorilor Bucovineni pentru volumul de traduceri Taras Șevcenko, „Poeme” (2002); Premiul pentru traducere la Salonul Internațional de Carte de la Iași (2005) pentru volumul „Tinerele mele gânduri”; Medalia jubiliară „200 de ani de la nașterea lui Taras Șevcenko”; Distincție de onoare a Asociației „Ucraina-Lumea”; Diplomă de onoare a Ministerului Culturii și Turismului din Ucraina; Diplomă de excelență a Uniunii Ucrainenilor din România și a Ministerului Culturii și Cultelor din România pentru volumul „Cobzarul”, Editura „Bukrek”, Cernăuți, 2011.

După părerea noastră, traducerile reprezintă partea cea mai rezistentă a operei lui Ion Cozmei și se remarcă prin desăvârșita eleganță stilistică și compozițională.

Kolea KURELIUK

Scrisoare a unui admirator al publicației noastre

Stimate Doamnă Ion Robciuc,
redactor-șef al revistei „Curierul ucrainean“

Sunt un simplu cetățean al acestei țări, cu pasiunea cititului a tot ce este frumos și exprimă sentimente omenești, normale.

Ziarul „Curierul ucrainean“ face parte din această categorie. În conținutul lui găsesc minunate poezii, povestiri, poze, relatări despre oameni adevărați, despre evenimente culturale, aniversări, întâlniri emoționante etc.

Doream de mult să-mi exprim tot ceea ce simt în legătură cu dumneavoastră, ucrainenii din România. Aveam rețineri. Acum am spart gheața și cele câteva fraze din scrisoare aș dori să vadă lumi-

na tiparului dacă îndeplinesc cerințele.

Vă scriu aceste rânduri cu emoție și respectul cuvenit, prin care vă doresc „La mulți ani!“ la împlinirea frumoasei vârste de 80 de ani. Doresc revistei „Curierul ucrainean“ ediții nenumărate și putere de muncă colaboratorilor. Acest fericit eveniment l-am aflat din revista trimisă de domnul Kolea Kureliuk care, de ani de zile, îmi trimite această publicație.

Aștept cu emoție primirea revistei și citirea articolelor, mă familiarizează cu activitatea în varii domenii a ucrainenilor trăitori pe acest pământ. Domnul redactor Kolea Kureliuk, prin articole și poze, ne redă tot ce se întâmplă pe tărâm educațional și cultural în zonă.

Revista dumneavoastră relatează despre editarea de cărți, despre festivaluri, mese rotunde, aniversări etc. Doamna profesoară Saveta Vărăreanu, autoarea minunatei cărți „Suflet de orfan“ și a articolului „Dragă cititor“, își exprimă recunoștința

față de UUR și „Curierul ucrainean“ care a lansat și popularizat cartea, față de țară scriind: „Te iubesc, țara mea, minune între minunile lumii care m-ai făcut OM“.

Mă bucur, domnule profesor Ion Robciuc, că v-ați născut în acest ținut binecuvântat de Dumnezeu, care a dat țării eroi și o pleiadă de oameni de seamă în destinele țării. Ca întâmplare fericită: doi iluștri consăteni din Măriței se află în redacția „Curierului ucrainean“. Emblema ziarului, Taras Șevcenko, pe care îl sărbătorim luna aceasta, conform „Planului de acțiuni“, evidențiază dragostea pentru „poetul național al tuturor ucrainenilor“ a cărui operă o lecturăm și noi cu admirație.

Vă rog să-mi permiteți, prin intermediul „Curierului ucrainean“, să transmit urări de bine și sănătate tuturor etnicilor ucraineni pe care îi stimez.

Nicolae SUCIU,
Gherla

Joi, 17 martie 2016, Școala Gimnazială din Bălcăuți a fost vizitată de un grup de artiști condus de domnul Ivan Derda. Întorcându-se de la București, unde au participat la manifestarea culturală „Zilele Șevcenko în România“, artiștii ucraineni au poposit și la Școala din Bălcăuți pentru a le oferi elevilor și profesorilor un scurt program artistic.

Ivan Derda, artist emerit al Ucrainei, solist al Filarmonicii de Stat din Cernăuți, lector al Univer-

Dar pentru suflet

nă va avea respect față de toate limbile lumii. Trebuie să-i educăm pe copiii noștri să-și cunoască și să-și respecte originile, căci doar astfel vor deveni oameni cu adevărat. Să punem pasiune în

tot ceea ce facem, să fim asemenea pedagogului ucrainean Vasyl Suhomlinski care spunea că inima le-o dau copiilor. Pentru a nu forma simpli roboți, ci personalități armonioase trebuie să punem suflet în educarea elevilor”.

Domnul Ivan Derda a venit însoțit de Iaroslava Derda, laureată a Festivalului „Dolea”, Anastasia

sității „Iuri Fedkovyci” din Cernăuți, a interpretat cântece din vastul său repertoriu. De asemenea, a recitat versuri din creația lui Taras Șevcenko, subliniind faptul că vorbele Cobzarului, rostite cu peste 150 de ani în urmă, sunt extrem de actuale: „De cei al vostru nu vă lepădați/ Iar ce-i străin învățați”.

Artistul ucrainean a vorbit și despre cât e de greu în vremurile actuale să-ți păstrezi identitatea. Oamenii s-au răspândit prin Europa, prin lumea largă și dacă își uită limba maternă, își vor pierde identitatea. „Un om educat să-și iubească limba mater-

de astăzi îi va face pe copii să conștientizeze și mai mult rolul limbii materne în viața fiecărui om”.

„A fost o sărbătoare a cântecului ucrainean și a lui Taras Șevcenko. Sufletul omului trebuie educat prin cultură, carte, cântec, rugăciune. A fost o lecție de suflet întâlnirea noastră de astăzi și ea va dăinui în amintirea profesorilor și elevilor”, a adăugat domnul profesor Ioan Chideșciuc.

Ghid al artiștilor ucraineni prin Bălcăuți le-a fost Boreslaw Petrașuc.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

„Molodi huțuly” din localitatea Valea Vișeuului

În perioada 1-3 aprilie 2016, un grup de elevi de la Școala Gimnazială Valea Vișeuului, Maramureș, intitulat „Molodi huțuly” a luat parte la Concursul Național „Istoria și tradițiile ucrainenilor”, ediția a VII-a, desfășurat la Suceava, la care s-a clasat pe locul al II-lea. Elevii au prezentat un scurt moment care a cuprins principalele jocuri ce se desfășoară în localitatea noastră, lângă biserică, pe parcursul celor trei zile ale Sărbătorilor Pascale: „A verbove koleso”, „Des tut bula podoleanocika”, „A zeleni ohirociky”, „A ia choju po torhu”.

Scriu acest scurt articol din perspectiva unui cadru didactic bucuros că are posibilitatea de a trăi într-o comunitate care

beneficiază de valori culturale, identitate unice prin apartenența la minoritatea ucraineană, iar bucuria este și mai mare când realizez că aceste valori nu vor fi uitate pe viitor de

către generația tânără. Sunt conștientă de cele spuse pentru că elevii cu care lucrez se arată tot timpul interesați de activități prin care să promoveze istoria, tradițiile și obiceiurile care ne definesc. De asemenea, o parte dintre ei au aceste preocupări și pe plan individual: Lușac Iuliana (care își dedică foarte mult din timpul său cusăturilor pentru cămășile tradiționale), Mateașciuc Petru, frații Agapciuc Marin și Ionel, Iavoroschi Maria (care urmează cursuri de muzică instrumentală și vocală, pentru a putea promova cântecul ucrainean), Lușac Cristian și Poinar Dorin (participanți la olimpiadele de limba ucraineană, respectiv la olimpiada de religie), Semeniuc Alexandra, Iavoroschi Maria (eleve premiate la concursul național de recitare a poeziei ucrainene).

prof. Maria PAPARIGA

Corul „Vocile Ronei“ a participat la festivități dedicate lui T. Șevcenko la Iași și la Botoșani

Corul mixt pe patru voci din Rona de Sus, Maramureș „Vocile Ronei“ a participat duminică, 20 martie 2016, la festivități dedicate celei de-a 202-a ani-versări a nașterii marelui poet ucrainean Taras Șevcenko, la Iași, iar la data de 27 martie 2016, la Botoșani. La ambele festivități, corul a fost însoțit de președintele UUR - Maramureș, prof. Miroslav Petrețchi.

Luna martie pentru ucrainenii este luna aniversării marelui geniu al poeziei ucrainene Taras Șevcenko. Anul acesta, la 9 martie, s-au împlinit 202 ani de la nașterea poetului, iar în ziua de 10 martie, s-au împlinit 155 de ani de la moartea lui. Cu acest prilej, în toate județele unde trăiesc ucrainenii, s-au organizat festivități dedicate marelui Cobzar, sub egida Uniunii Ucrainenilor din România.

Astfel, la Iași, la data de 20 martie 2016, filiala UUR coordonată de președintele ei Victor Hrihorciuc și Daniel Serdenciuc a organizat expoziția de ziare editate de UUR, expoziția de carte a scriitorilor și poezilor ucrainenii, expoziția de ouă încondeiate, meșter popular Nistor Celica.

La ora 11, la Casa de Cultură a Studenților a început festivitatea dedicată lui Taras Șevcenko. După intonarea celor două imnuri de stat, al României și al Ucrainei, dl Victor Hrihorciuc a deschis festivitatea dând cuvântul președintelui UUR, Nicolae Miroslav Petrețchi, care a prezentat succint biografia lui Taras Șevcenko, traducerea fiind făcută tot de Victor Hrihorciuc. A urmat un moment muzical poetic din creația lui Taras Șevcenko.

Programul artistic a început cu corul mixt „Vocile Ronei“ din Rona de Sus, Maramureș. Sub bagheta prof. Geta Petrețchi, corul a interpretat „Tatăl nostru“ în limba ucraineană, pe patru voci, trei cântece pe versurile lui T. Șevcenko și cântecul „Dunaiu, Dunaiu“, acompaniat de acordeon de N. Grijac. Deși prima dată pe scena din Iași, corul a avut mare succes. „Tatăl nostru“ și „Suspina Niprul...“ au fost ascultate de public în picioare. A urmat grupul vocal-instrumental „Cervona kalyna“, solist și conducător Miroslav Petrețchi, care a interpretat un potpuriu de cântece populare ucrainene, fiind aplaudat îndelung de public.

Programul artistic a continuat cu ansamblul „Vyșyvanka“ din Kiev, ansamblul „Vesna“ din Boto-

șani, moment muzical al studenților din cadrul organizației Iași a UUR, ansamblul „Cvartet clasic“ și „Trio banduriste“ din Cernăuți, dansuri populare ucrainene interpretate de grupul „Veselka“ din Iași și s-a încheiat cu câteva cântece interpretate de grupul vocal-instrumental „Bukovynka“ din Iași.

A fost o festivitate foarte reușită care s-a terminat cu o fotografie colectivă pe scenă, unde s-au reunit în cântec ucrainean vocile artiștilor din Maramureș, Iași, Botoșani, Kiev și Cernăuți. Cântecul ucrainean a răsunat și la masa comună organizată după terminarea spectacolului.

Duminică următoare, 27 martie 2016, corul „Vocile Ronei“ și grupul vocal-instrumental „Cervona kalyna“ au fost invitate să ia parte la „Festivitățile dedicate marelui poet ucrainean Taras Șevcenko“ din

Botoșani. Și iar am pornit la drumul lung, de sâmbătă. De data aceasta am vizitat câteva mănăstiri bucovinene. Ca și la Iași, la Botoșani am fost primiți cu ospitalitate de organizatorii acestei acțiuni culturale: Victor Semciuc, președintele filialei Botoșani a UUR, Paul Bilocopetiuc și Emil Moga.

Festivitatea s-a desfășurat la Complexul Belvedere al municipiului Botoșani. Programul artistic a început la ora 11. Desfășurat într-o sală mare a Complexului, pe parcursul întregului spectacol, în pauze, în timpul prezentării datelor din biografia lui Șevcenko, în timpul recitării unor poezii s-a auzit în fundal muzica pe

versurile lui Șevcenko. Dl Paul Bilocopetiuc, prezentatorul și conducătorul întregului spectacol, nu a uitat să vorbească și despre marele geniu al poeziei românești (și nu numai) Mihai Eminescu, născut la Botoșani.

Și de data aceasta, corul „Vocile Ronei“ (din motive obiective în număr mai mic) a început spectacolul. Cântecul „Suspina Niprul“ („Reve ta stohne“) pe versurile lui Taras Șevcenko a fost ascultat în picioare.

Au urmat încă două cântece pe versurile poetului. Ansamblul și-a încheiat evoluția cu un cântec popular ucrainean, acompaniat de instrumentele grupului „Cervona kalyna“. Grupul vocal-instrumental „Cervona kalyna“, solist și conducător prof. Miroslav Petrețchi, a interpretat câteva cântece ucrainene cunoscute, fiind răsplătit cu aplauze.

Frumoase prestații au avut și ansamblul „Vyșyvanka“ din Volcineții Vechi, Ucraina, ansamblul „Primăvara“ din Rogojești, județul Botoșani, Scutelnicu Vasile și Șoucaliuc Sorin, reprezentant al comunității ucrainene din Căndești. O apariție deosebită a fost și solista Miruna Buză cu „Lie, ciocârlie“. Spectacolul a fost încheiat de fanfara „Florile Bucovinei“ din Căndești. Toate formațiile artistice au primit diplome. În numele președintelui UUR, Nicolae Miroslav Petrețchi, a vorbit Liviu Romaniuc, președintele Organizației de tineret a UUR, transmițând salutări din partea președintelui UUR și explicând motivul din cauza căruia acesta nu a putut veni. A urmat masa festivă, unde au continuat cântece ucrainene.

Drumul înapoi în Maramureș, Rona de Sus, a fost la fel de lung, dar a meritat. Felicitări organizatorilor și participanților.

inv. Ileana DAN

Cu bucurie... la Satu Mare

Cu toții putem constata faptul că timpul, de cele mai multe ori, nu este de partea noastră, ci parcă zboară pe lângă noi.

Tocmai de aceea, evenimente ca cel petrecut la sfârșitul lunii februarie, mai exact la 26 și 27 februarie a.c., la Satu Mare, sunt binevenite, parcă mai opresc timpul în loc și ne fac să simțim cu intensitate orele memorabile în compania oamenilor frumoși.

Dar ce s-a întâmplat la Satu Mare?

La data de 26 și 27 februarie 2016, aici (Satu Mare) s-a întâlnit „toată floarea cea vestită“ din Ucraina și România. Români din Ucraina, ucrainenii din România, români din România, ucrainenii din Ucraina au avut ocazia să-și împărtășească unii altora noutăți, să cunoască oameni noi, frumoși, să se bucure de informații noi și să și le împărtășească pe cele dobândite până în acea zi. Chiar și vremea ploioasă de afară nu a mai fost luată în considerare, totul părea frumos, calm și interesant.

Nu e puțin lucru ca la o astfel de întrunire să găsești laolaltă profesori, doctori, profesori universitari, ingineri, diplomați, scriitori, poeți, istorici, oameni de artă și, cu siguranță, au mai fost prezente și personalități din alte domenii de activitate.

În cadrul Simpozionului Internațional „Relații româno-ucrainene: istorie și contemporaneitate“, ediția a VII-a, la secțiile „Istorie și istoriografie“, având ca moderatori pe domnii Cornel Grad și Serhi Hakman, și „Relații internaționale – antropologie culturală“, moderator Ioan Dubovici și Iuri Ostapeț au fost prezentate interesante comunicări: Liviu Marta - Muzeul Județean Satu Mare, Volodymyr Moyzhes - Universitatea Națională din Ujhorod, Volodymyr Huțul - Universitatea Națională din Ujhorod, Klara Guseth - Arhivele Naționale Maramureș, Baia Mare, Oksana Ferkov - Universitatea Națională din Ujhorod, Volodymyr Fenych - Universitatea Națională din Ujhorod, Găvril Ardelean - directorul filialelor Satu Mare și Baia Mare ale Universității de Vest «Vasile Goldiș» din Arad, Serhi Hakman - vicepreședintele Fondului de Caritate «Resurse și Inițiative Publice» din Cernăuți, Ihor Todorov - Universitatea Națională din Ujhorod, Norbert Lorincz - Muzeul Județean Satu Mare, Paula Virag, Irina Liuba Horvat - Muzeul Județean Satu Mare, Mychailo Zan - Universitatea Națională din Ujhorod, Iuri Ostapeț - Universitatea Națională din Ujhorod, Alla Kendzera - Asociația «Ucraina-Lumea», Kiev, Mihai Traista - Asociația Cultural-Creștină «Taras Șevcenko», București, Lucia Mihoc - Organizația municipală a Uniunii Ucrainenilor din România Suceava, Ivan Liber - Organizația județeană a Uniunii Ucrainenilor din România Caraș-Severin și mulți alții.

Iar cea care a fost omniprezentă, Irina Liuba Horvat, o gazdă foarte primitoare, nu a obosit nici să traducă fie din limba română în ucraineană, fie din limba ucraineană în română, dar nici să discute, probabil, cu fiecare participant în parte. Sincere felicitări pentru organizare, pentru invitații aleși parcă „pe sprânceană“. Serile, cu multe discuții plăcute, apetisante chiar, nu au putut culmina altfel decât cu o muzică de calitate interpretată de soliști minunați: Lesea Horova din Ucraina și tânărul debutant George Negrea.

Simona LIBER-LĂNCRĂNAN

UMANISMUL ȘEVČENKIAN – O PROBĂ DE DEVOTIUNE FĂRĂ LIMITE PENTRU CONDIȚIA UMANĂ

(Urmare din nr. 305/306)

Totuși, despre vinovatul principal al tragediei frumoasei Hanna, poetul nu ne dezvăluie nimic.

Este acest început de demers scriitoricesc o deficiență plăcută – sau nu?

Este și nu este.

Nu este deoarece se intră aproape direct în problematică, cu momentul nașterii unui bastard frumos cum sunt toți bastarzii.

Este deoarece pasiunea și măiestria artistică se dovedesc imediat a fi suficiente pentru declanșarea unei situații dramatice, în defavoarea unei tinere mame, care, ca și-n majoritatea poeziei și nuvelisticii șevcenkiene, va trebui să-și trăiască drama iubirii.

Tot ce e individual, destin imediat, destin nou-născut, pare întâmplător la o primă vedere și lipsit de semnificație. Când ajungi să simți că nu mai ești iubită și prețuită, ca-n tragedia frumoasei Hanna, măcar din mila celeilalte părți, uiți de-a binelea de faptul că dragostea se poate naște și din admirație.

Cu regrete, Hanna își amintește că nu-i bine să-ți pierzi capul în fața dragostei prea insistente. Pentru că atunci – parcă ne-ar povățui tot ea –

suntem sinceri și cedăm prea ușor. Surda mulțumire sau încântarea de a da naștere unui copil cedează în fața greutăților de trai. Oropsita mamă se vede nevoită să-l pună la poarta unor oameni bătrâni fără copii. Această alegere face ca, la un scurt timp, să fie acceptată ca slugă la părinții adoptivi ai copilului, cu obligația de a-i îngriji până la sfârșitul vieții. Acestui angajament [pragmatic] impus de partea părinților adoptivi, i se va adăuga însă un altul mai semnificativ: ineditul unui mesaj filosofic care se va desprinde din zguduitorul dramă a eroinei.

Odată cu acceptarea, drumul psihologic al Hannei va coincide cu desăvârșirea devotamentului ei spre extinderea simțului de răspundere personală, un fel de raportare a propriei disponibilități la un sistem de referințe, existent în structurile sociale, precum, tot așa, și într-o ierarhie a valorilor. De aici provine și numele de „Sluga“.

Inteligent strunită de autor sub aspect caracterologic, Hanna face parte din suita personajelor romantice, cum bine s-a mai spus. Ineditul mesajului transmis cititorului e acela că eroina nu se supune încă de la început fatalității destinului de a bea până la fund cupa vitregiei sorții. Pe urcușul spinos al martiriului dovada unei angajări

personale de durată se face simțită. Pentru cititor lacrima caznei apare evidentă pe obrazul tinerei eroine.

În tabăra criticilor literari, viziuni simplificatoare, uneori cinice cu privire la mesajul filosofic care se desprinde din tulburătoarea dramă, apar și ele. Ca și în alte teorii „unidimensionale“, de inspirație freudiană, miezul problemei se limitează la exagerarea sentimentului eului, caracteristică pentru toate formele de individualism chiar și atunci când vine momentul formulării și clarificării unor păreri despre o situație cât de cât asemănătoare cu cea a Hannei.

Astfel, într-un articol din revista vremii, „Kievskaja starina“ [Istorie kieveană], în anul 1882, nr. 2, p. 428, un oarecare baron cu ifose de critic și teoretician literar, St. von Noss gândește la „Sluga“ lui T. Șevcenko ca la un „izvor de plăceri“. În plus de această preferință, faptul că există asemenea mame tinere [s.n.] este – în opinia sa – „mulțumitor“.

Este, evident, vorba aici de exprimarea în public a unei concepții vădit unilaterale și partinitoare în interpretarea ei desuetă, o mostă, o judecată de valoare tocmai lipsită de răspundere, de a cărei realitate psihologică și eficiență de ordin critic [literar] puțini par să se mai îndoiască. În consecință, emfaza afirmației de mai sus rămâne redusă la nivelul unui arivism rudimentar.

(Va urma)

Mihai MATEICIUC

EMIGRAȚIA MILITARĂ POLITICĂ UCRAINEANĂ ÎN ROMÂNIA INTERBELICĂ

În perioada 1918–1921, unitățile militare ale Armatei Republicii Populare Ucrainene (RPU) au desfășurat lupte crâncene pentru libertatea și independența Ucrainei pe mai multe fronturi împotriva armatei roșii, albe și poloneze. Discuțiile interminabile purtate cu reprezentanții Franței și Angliei nu au adus niciun sprijin unităților militare ucrainene. Englezii și francezii debarcaseră în diferite porturi ale Rusiei, de fapt, pentru a sprijini armata albă condusă de generalii Denikin și Vranghel. Ca urmare, unitățile militare ucrainene, aflate în inferioritate numerică și având o slabă dotare cu armament și muniții, au fost nevoite să se refugieze, în primă fază, în Polonia, pentru reorganizare și dotare cu cele necesare continuării luptei împotriva armatei roșii.

La început, mareșalul Pilsudski a fost de acord să sprijine aceste unități militare ucrainene refugiate, încheind chiar un tratat, pe care l-a onorat, luptând împreună împotriva armatei roșii și ocupând chiar Kievul.

Ulterior însă, Pilsudski l-a trădat pe hatmanul Ucrainei, Symon Petliura, prin încheierea unui tratat de pace cu partea sovietică. Ca urmare, cei 30.000 de militari ucraineni au fost dezarmați și închiși în lagăre înconjurată cu sârmă ghimpată, lăsați fără hrană. Totodată, li s-a pus în vedere să părăsească teritoriul Poloniei.

Așadar, în 1920 militarii ucraineni se aflau internați în condiții

execrabile în lagărele din: Wadowice, Piotrkow, Aleksandrow Kujawski, Lantzut, Strzalkow, Kalisz, Szczypiorno.

Pentru a nu muri de foame și de frig, dar și din cauza epidemiilor declanșate, militarii ucraineni refugiați au fost nevoiți ca, în plină iarnă a aceluia an, să părăsească lagărele, îndreptându-se spre Serbia, Muntenegru, Bulgaria, Austria ș.a.

Una dintre marile unități, regimentul condus de colonelul Hnat Porohivski, cu aprobarea Guvernului român și a Casei Regale - Regele Ferdinand I și Regina Maria - a trecut fluviul Nistru și a fost dirijat spre orașul Bălți din Basarabia, unde se afla o mare unitate militară română, care urma să asigure controlul refugiaților și carantina.

În momentul acela, lupta împotriva unităților armatei roșii se ducea de către unități ucrainene răzlețe de-a lungul fluviului Nistru. Din cauza inferiorității numerice și a slabei dotări cu armament și muniții acestea au fost nevoite să părăsească teritoriul Ucrainei și să treacă înot, în mod clandestin, Nistrul într-o noapte din luna august 1921, sub ploaia de gloanțe a grănicerilor sovietici, pentru a ajunge pe teritoriul României. Grănicerii români i-au primit și au refuzat să-i predea autorităților militare sovietice, la cererea acestora, invocând tratatele internaționale de la Geneva privind protecția refugiaților politici. Acești refugiați militari politici ucraineni au fost și ei, ca și cei refugiați din Polonia, dirijați spre co-

mandamentul militar român din orașul Bălți pentru control și carantină.

După circa două săptămâni, toți refugiații militari ucraineni au fost trimiși, sub escortă, la Brașov, unde au fost cazați în cazărțile deja pregătite. Tot acolo au fost cazați, separat, și militarii vrangheliști de sub comanda generalului Cernov.

Din cauză că s-a ajuns la un număr de circa 10.000 de refugiați atât ucraineni, cât și ruși, comandamentul lagărului de la Brașov, cu aprobarea Ministerului de Război român și a altor organe militare, a ordonat ca majoritatea acestora să fie transferați în cazărțile lagărului de la Oradea Mare. Așadar, la finele anului 1921, regimentul de militari ucraineni de sub conducerea colonelului Hnat Porohivski a fost nevoit ca într-o zi și jumătate, să ajungă la Oradea Mare, unde a fost cazat separat de militarii ruși.

Ultimul lagăr al periplului refugiaților a fost cel de la Făgăraș, unde au rămas internați până în septembrie 1923. Atunci, din cauza cheltuielilor mari pricinuite de întreținerea lagărelor, mai ales că România abia ieșise din Primul Război Mondial, slăbită din punct de vedere economic și financiar, Guvernul român a hotărât desființarea acestora, precum și dirijarea refugiaților pentru a-și găsi un loc de muncă, spre diferite fabrici de pe teritoriul întregii țări.

Pe această temă am publicat în diferite reviste atât ale Armatei, cât și civile (Magazin istoric, Curierul ucrainean, Orizont XXI) articole privind emigrația ucraineană și rusă în perioada interbelică, pe baza documentelor cercetate, aflate în Arhivele Naționale ale României și în Arhivele militare ale unității militare din Pitești.

Din cei circa 3.000 de refugiați politici, militari și civili, un număr a decedat în lagăre, alții au plecat în

alte țări, iar unii au fost arestați de NKVD după terminarea celui de-al Doilea Război Mondial.

Majoritatea refugiaților militari ucraineni care au rămas să locuiască în România s-au adaptat, și-au găsit locuri de muncă și și-au întemeiat familii, căsătorindu-se cu cetățene române.

Nu trebuie să uităm niciodată că acești refugiați militari ucraineni au luptat vitejește, în perioada 1918–1921, pentru libertatea și independența primei Republici Populare Ucrainene (RPU) sub conducerea hatmanului și comandantului suprem al Armatei Ucrainene, Symon Petliura, care a fost asasinat, în mai 1926, la Paris, de un agent al NKVD și a fost înmormântat la Cimitirul „Père Lachaise“ din Paris.

Pentru cinstirea memoriei acestor eroi, Ambasada Ucrainei din România a organizat, la 22 februarie 2013, o ceremonie la care au fost invitați singurii descendenți identificați ai acestora în România, în număr de numai trei și anume: Olga Andrici, scriitoare, fiica colonelului Hnat Porohivski; Emilian Manciur, ambasador onorific, fiul locotenent-colonelului Pavel Manciur; Mihai Pocorschi, inginer, general de brigadă (r), fiul maiorului Naum Pokorski.

Noi, cei trei urmași sus-menționați am dori să ne întâlnim și cu alți eventuali descendenți supraviețuitori (fii sau nepoți) pentru a invoca și a cinsti împreună memoria bravilor noștri părinți sau bunici.

De aceea, rugăm ca eventualii urmași ai ucrainenilor refugiați politic în România și ai altor refugiați să ne contacteze prin redacția ziarului „Curierul ucrainean“.

Mihai POCORSCHI,
g-ral de brigadă (r)

BUN VENIT, APRIL CU SOARE!

Responsabilitatea de a fi tu însuși în prima zi de aprilie. Uite că la asta nu te gândești, decât după ce te uiți ca „mâța în calendar” și la fața celui care te-a păcălit ca la carte! Ce este păcăleala dacă nu-i o aplicație a minciunii asupra unui enunț ce-și dorește să definească un adevăr exprimat de o persoană. E de fapt un război nedeclarat. De multe ori războiul împotriva neadevărului l-a dus tot neadevărul; doar adevărul n-a luptat niciodată împotriva adevărului. „Măreția” obiceiului de 1 aprilie tocmai în asta constă. A preferat să aleagă drumurile bătătorite, în speranța că va deveni un „clasic” – și a reușit.

Zboruri de păsări călătoare ce se reîntorc. Privind cerul albastru, te simți ușor cu capul în nori. Concretă, acum luată cu ușurelul, sub fereastră, în liniște, s-a împlinit o minune: a înflorit zarzărul. Repede îți revii, te înalți și îi atingi cu o mână florile, deci marchezi momentul concluziei că exiști cu picioarele pe pământ! Lași păsările să zboare pe limba lor în continuare, căci și așa, noi oamenii, nu le înțelegem limba.

Porumbeii din piață sunt amuzanți, țin de urât foamei. Atunci, vâri mâna în labirintul buzunarului, scoți niște semincioare, începi a le semăna în dreapta și în stânga, și toată această voluntară silință începe să te cucerească. Ești - într-un fel - mama porumbeilor, o altfel de „mama-Leone” - și chiar refrenul melodiei italiene cu privire la acest fel de mamă, îți vine s-o fredonezi în gând.

Există împrejurări când trebuie să-ți aperi ochiul ca de flacăra sudorului. Atenție! Se deschid periculos de multe „scânteii” de puf din florile de păpădie...

Am un prieten inteligent, a suprimat alcoolul și sarea, și-a schimbat numărul de cod personal [revenise la treizeci de ani] și în ziua de 1 aprilie părea chiar să n-aibă nici atât.

Nu, nu-i vorba de vreo păcăleală; amicul meu se tunsese, în cursul primei ore de dimineață.

Ploicică de pimăvară. Prin ea firea omului se spală, se curăță de ioni negativi. Poate că și aceste particule se plâng de schimbarea vremii, de capriciile ei, mai ales, gândind în structura lor: cât suntem de micuțe și eficiente în lumea asta!

Liliac înflorit - aceste noroace atât de rare și de fragile oare să-nțercăm să le depistăm și apoi, emoționându-ne foarte, să le băgăm în sân? Ce am observat până acum, aceea am băgat la cap: norocul nu și-a făcut niciodată cuibușor mai profitabil decât i-ar fi fost de trebuință, ca să se simtă cât mai aproape de inimile noastre – de pildă, în sân!

Se întâmplă rar să vezi o asemenea minune. Un câmp de orez încolțind, o iarbă printre ierburile primăverii. Apoi, iată razele soarelui darnic cum umplu spațiile dintre răsaduri. Credeți-mă: aș vrea să spun cuiva toate acestea, dar sunt singur în mijlocul acestui peisaj.

Seara, tinerii îndrăgostiți intră în baruri. Blugiși, pandantive din lemn de troiță, tabacioc lunguiet, lunguiet, bîrfă discretă, zâmbită printr-o strungăreață nu prea largă, incisivi, gambe lungi, cafele... Spre dimineață, o „Zână-Primăvară” cere lămâie și gheață și decretează: gata, ne-am făcut de cap. Doarme două ore și se trezește. Își aruncă privirea pe fereastră. Și-acum la treabă – își zice. În timpul asta, însă, și ce bine e! – o ciocănitore într-o veche livadă uitată de lume, își face singură „rău-de-cap”: curăță pomii.

Mă gândesc la faptul că sunt mățișori și mățișori. Pe unii natura dragostei de mamă îi protejează, iar pe ceilalți – mizând pe o întâietate - lunca îi desfată la sânul ei când vântul se agită printre sălcii. Oamenii-oameni știu că dragostea nu-i niciodată singură – și nici nu poate fi niciodată singură. Ei cred și în marea lecție a adopției unui copil și rămân cu ceva din această lecție morală. Oricum, se simt mișcați la sânul naturii.

Dimineață de aprilie. Țăranul de pe tractor ne zâmbește. E semn reconfortant că toate sunt bune și că nimeni nu poate inversa rostul și bioritmul anotimpurilor. Întrebarea e dacă anul acesta va „dudui”, la fel ca tractorul, agricultura românească.

Vântul încă șoptește numerele uitate din tragerea Loto de Mărțișor. Aprilie scoate mai abtirit, spre agenții, oameni ce-și țin câini de rasă. Așa mai ajung și ei la câștiguri de medalii norocase [pentru anonimele patrupeze]. Un câine chiar a scris o fabulă despre stăpâni norocoși. Fără morală.

Cuibul ciorilor – a fost renovat; săltat puțin, cât să intre sub el o fâșie de soare. Doamne, câtă „cârâială” la Primărie pentru obținerea autorizației de reconstrucție - cât mucegai birocratic!

Grăbindu-se să ajungă la împerechere, pe înserate, un arici în vârstă de un an „sfârâie” de nerăbdare, de zici că-și dă ultima suflare pe ultimii cinci, zece centimetri. Nu știu dacă e bine sau nu să tragi aerul pe „sfoară” – adică pe nări! - în asemenea momente. Dar am văzut apropiindu-se doi aricioi mai mari decât acesta, făcând la fel. Nu știu ce să mai cred. Cred că rutina lipsei de oxigenare, mereu, își dă seama că există în astfel de situații.

Păduricea nemișcată. Feriguța, croită pe margini, va servi cât de curând ca „joagăr” pentru tăiatul razelor de lună în atelierile hârniceii piticilor. Poate că Guliver – același Mare, peste Țara Piticilor - nu o va confunda cu drujba fraudulosului tăietor de pădure.

E o dinamică a așteptării, o răbdare echilibrată, o economisire a capacităților de punere în valoare a instinctului de reproducere pe drumul melcilor. La fiecare sfârșit de aprilie, poți crede că amoroasele marcaje de sidef adorm pe urmele gasteropodelor ce aplică, până și în dragoste, latinescul „Festina lente”.

Presimțind că se apropie momentul în care viitorii puișori vor trebui să-și ciugulească, fiecare, peretele placentar al oului bogat în calciu, plini de nerăbdare, gospodina a devenit conștientă că și ea își roade unghiile sfârâicioase.

Ajun de Florii – în vacarmul zilei „Intrarea Domnului în Ierusalim” se amână, spre o luare aminte mai smerită pentru proxima zi de duminică. Calendarul creștin se pricepe de minune cerească să-i fie credincios omului în drumul anilor ce duc spre Mântuire.

Liniștea neatinsă deasupra norilor, țintită de zmeul pe care, mâine, îl va înălța nepotul meu. La câțiva pași de adidașii lui, în grădina casei, câțiva boboci de păpădie. Unul dintre ei va deveni floare și apoi puf. Într-o hârjoană cu puiul-de-vânt ce va sălta de unul singur zmeul băiatului, probabil, se va ciocni explodând ca o galaxie...

Poluare cu noxe de plumb rezultat de la tobele de eșapament. Bătrânul castel și-a pus mantia lui de pădure. Iată gestul prevederii - mama înțelepciunii! Asta aș vrea eu să spun cuiva din tabăra ecologiștilor - desigur.

.....
Între interior și exterior,
între spațiul uman și-o lună ca acest aprilie,
clipa cuvântului cules din zbor,
acest tête-à-tête cu realul care
parcă ne ia de guler și ne transformă
în primăvăratice aprecieri și concluzii.

Dintre toate interioarele Spațiului,
singur interiorul omului are
o stratagemă a sa.

Mihai MATEICIUC

Sărbătoarea limbii materne la Școala cu clasele I-VIII din Bălcăuți, județul Suceava este un proiect original, inițiat de doamnele prof. Anca Știubianu și Lăcrămioara Grigorciuc, două doamne cu multă dragoste și dăruire pentru limba ucraineană cu care s-au născut și o poartă mereu în sufletul lor mare. Ele au multe argumente privind păstrarea limbii vorbite din copilărie și anume:

- limba maternă reprezintă identitatea națională și culturală a omului și este una dintre prioritățile importante;

- multe dintre limbile lumii dispar încet și de aceea studiul limbii materne trebuie să fie o prioritate;

- contribuția la conservarea și promovarea specificului etnic și cultural etc.

În comuna Bălcăuți, județul Suceava cu toate cele trei sate componente: Bălcăuți, Negostina și Gropeni se vorbește ucraineste. Sunt mulți copii talentați și ar fi păcat să nu fie descoperiți. La această mare manifestare a sărbătoririi limbii materne,

Doamnele profesoare Anca și Lăcrămioara

din data de 20 februarie 2016 am primit și eu invitație oficială. M-am bucurat foarte mult când doamna Anca Știubianu, fosta mea elevă, nu m-a omis de pe listă și nu am putut lipsi. Foarte mulți copii talentați au urcat pe scena Căminului Cultural din Bălcăuți unde și-au arătat valoarea literară sau artistică. M-a impresionat foarte mult toată strădania și tot efortul depus de cele două inițiatore, care sunt colege la aceeași școală și foarte bune prietene.

Dragostea lor pentru copii, pentru studierea limbii materne le-a adus multe rezultate meritorii. Cele mai multe premii au obținut cei de la Școala din Bălcăuți, ca dovadă că aici există comunicare, colaborare și înțelegere. Desigur că în spatele lor a

existat o echipă întregă de profesori și elevi, conducera școlii, ca dovadă, Șoiman Natașa din clasa a VII-a, a fost și coprezentatoarea programului. Spiritul de echipă și bunele intenții au stat, de asemenea, la baza proiectului. Nimic nu se poate realiza fără o unitate absolută și toți trebuie să vorbească aceeași limbă.

Doamnele prof. Anca și Lăcrămioara de când lucrează împreună obțin rezultate foarte bune și la alte multe activități, cum ar fi: olimpiadele școlare; concursul de recitare în limba maternă și la alte acțiuni. Toate locurile fruntașe sunt obținute de către elevii pe care îi coordonează. Sunt tinere, iar copiii le iubesc ca pe mamele lor. Păstrează o strânsă legătură cu părinții împreună cu care participă la multe activități, mai ales la cele legate de obiceiuri și tradiții ucrainene.

A păstra, a studia și a iubi limba cu care te-ai născut este o datorie a fiecăruia dintre noi.

Felicia GRIGORAȘ

E din nou martie... De îndată ce natura se trezește la viață pentru ucrainenii care trăiesc în România, și nu numai pentru ei, ca să nu mai vorbim despre ucrainenii din Ucraina, vine marea sărbătoare - ziua de naștere a marelui fiu al Ucrainei, a geniului și apostolului ei, Taras Șevcenko. În mod tradițional, ucrainenii din România de la est la vest, de la nord la sud se îndreaptă spre figura Marelui Cobzar, care în măreția lui a fost, este și rămâne un fenomen pentru înțelegerea umană. El a intrat în literatură ca poet de dimensiunea pe care noi nu am avut-o până atunci: un poet pentru toți, poet pentru poporul său, un poet al

Sărbătorirea poetului Taras Șevcenko la Iași

restrânse. Poate fi și o serată culturală dedicată lui Șevcenko, la care se adună douăzeci de oameni, dar cu adevărat oameni, ce do-

componența sa soliste vocale și instrumentiste Mikohuz Inna, Saryk Ivanna, Krușciak Olha Maria, sub conducerea doamnei Mikohuz Inna și „Cvartetul Clasic” având în componența sa pe soliștii vocali Panih Mykola, Bondarciuk Vasyl, Gheorghii Posteuka sub conducerea domnului Gheorghii Posteuka.

În afara formațiilor din Cernăuți, pentru a sărbători acest eveniment ni

s-a alăturat ansamblul folcloric popular „Vyșyvanka” de la școala din orașul Tarașcia sub conducerea doamnei Masliuk Vera. Oaspeții noștri din Cernăuți, precum și cei din Tarașcia, au oferit participanților la eveniment un cadou inedit constând dintr-un buchet de cântece

populare ucrainene și hituri populare pe versurile lui Taras Șevcenko. Ei au prezentat arta vocală și instrumentală ucraineană, care este legată în mod direct de opera poetului.

Un program de un înalt profesionalism a fost prezentat de oaspeții noștri de la Organizația județeană Maramureș, respectiv Corul mixt „Vocile Ronei” sub conducerea dnei Geta Petrețchi și grupul vocal-instrumental „Cervona kalyna” sub conducerea domnului Miroslov Petrețchi.

Un program muzical și coregrafic interesant și antrenant a fost prezentat de reprezentanții Organizației județene Botoșani a UUR.

Cu un program muzical și de dansuri populare ucrainene și-au salutat oaspeții ansamblul vocal-instrumental „Bukovynka” sub conducerea prof. Iliia Gorovei și ansamblul de dans „Veselka”, coordonator prof. Fălișteanu Rodica, grupul de muzică clasică în componența: prof. Iliia Gorovei, prof. Gavriș Vasile, studentul Kirileanu Teofil, coordonator prof. Iliia Gorovei. De asemenea, studenții din Ucraina: Popușoi

ucrainenilor asupriți, dar nu și îngenuncheați. După cum ne spun cercetătorii, pe greci i-a creat Homer, pe romani - Virgiliu, iar pe ucraineni - Șevcenko. Este o axiomă: Ucraina înseamnă Șevcenko, iar Șevcenko înseamnă Ucraina. Nu există în lume o putere, care să fie în măsură să le disjunga, ele sunt sinonime pentru totdeauna.

În istoria fiecărei națiuni, printre marii creatori sunt oameni ale căror nume sunt învăluite într-o dragoste și o glorie nemuritoare. Un astfel de fenomen pentru ucraineni este Taras Șevcenko, a cărui moștenire nemuritoare este unul dintre cele mai înalte piscuri ale spiritualității umane.

Imaginea titanică a poetului, destinul său extraordinar au atras și atrag pe maestrul cuvântului. Anual se actualizează Șevcenkiana poetică la nivelul UUR; aproape fiecare organizație municipală și județeană ale UUR consideră ca o datorie supremă, și mai mult, ca o chemare a sufletului și inimii de a-l onora pe Șevcenko. Nu face excepție nici organizația noastră din Iași.

Organizația municipală Iași a Uniunii Ucrainenilor din România, la data de 20 martie a.c., la Casa de Cultură a Studenților din Iași a sărbătorit 202 ani de la nașterea poetului ucrainean Taras Șevcenko.

Invitați de onoare la eveniment au fost: președintele Uniunii Ucrainenilor din România, domnul Nicolae Miroslov Petrețchi, consilier al Ministerului Învățământului, dna Elvira Codrea, primarul orașului Cernăuți, dl Kaspruk Oleksii Pavlovyci, reprezentanți ai Consiliului Județean Iași, dl Olteanu Romeo, dl Adrian Ardelean, director al Centrului Județean Iași pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, dna Sanda Beatrice Bitere, Departamentul Relații Internaționale, profesori de la Catedra de slavistică a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, delegațiile filialelor minorităților din Iași, reprezentanți ai unor asociații și organizații cu care colaborăm.

La festivitățile dedicate geniului, apostolului poporului ucrainean, Taras Șevcenko, au participat artiști din Ucraina: Formația de banduriste, având în

Istorice, Ziua Internațională a Poeziei, Ziua Mondială a Cărții și a Drepturilor de Autor, iar lista ar putea fi continuată.

De asemenea, este trist faptul că personalitatea lui Șevcenko nu este prezentă în cinematografe sau pe ecranele televizorului decât sporadic, chiar și în mass-media ucraineană, cu atât mai mult în cea românească, unde nu am văzut un film ucrainean de multă vreme, poate de pe timpul când eram copil. Având în centru pe Șevcenko, poate fi realizată o duzină de subiecte de filme sau programe cu adevărat moderne și interesante.

Și, în cele din urmă, nu trebuie uitat faptul că noi, Uniunea Ucrainenilor din România, organizăm evenimente nu numai pentru ucraineni, ci și pentru populația majoritară și celelalte minorități alături de care viețuim și care ar dori să afle de la noi despre realitățile istorice și actuale ale ucrainenilor din România și nu numai. În acest sens încă avem de lucrat.

Victor HRIHORCIUC,
președintele Organizației municipale Iași a UUR

Viktoria, Kistrui Valentyna, care studiază la Iași, au recitat cu mult patos din lucrările lui Taras Șevcenko și alți poeți ucraineni entuziasmand publicul ascultător.

Dintre soliștii care s-au impus în mod plăcut cu muzica lor și au fost întâmpinați cu aplauze furtunoase și prelungite nu putem să nu-l amintim pe Vasile Scutelnicu,

Miroslov Petrețchi, Potlog Serghei, Alexandru Tărățanu, precum și tinerii soliști din ansamblul „Vyșyvanka”.

Publicul spectator a avut ocazia să viziteze expoziția de carte și ziare editate de UUR, o expoziție de ouă încondeiate și alte materiale pregătite pentru acest eveniment.

Pe timpul șederii în orașul Iași, oaspeții noștri din orașul Tarașcia au avut posibilitatea să viziteze unele monumente reprezentative din Iași și din împrejurimi.

Credem că, pentru viitor, sărbătorirea lui Șevcenko ar trebui să devină mai punctuală, mai locală, să ne amintim de Șevcenko nu numai de ziua lui de naștere. Ar trebui ca acțiunile să nu se rezume numai la întâlniri festive, de regulă, în vreun palat sau un teatru municipal, ci să facem în așa fel, încât acțiunile noastre să atingă toate aspectele vieții și operei sale, care să meargă la inimile oamenilor, chiar și în grupuri

Taras Șevcenko

DESTINUL

*Tu nu m-ai înșelat,
Prieten, soră, frate
Sărmanului ai fost. M-ai luat
De mână, așa micuț,
Și m-ai adus la școală,
La un diac bețiv, să-nvăț.
«Învăț, suflete, negreșit
Oameni fi-vom» - mi-ai șoptit.
Iar eu te-am ascultat și-am învățat,
Și școli am absolvit. Iar tu m-ai păcălit.
Ce oameni suntem? Și dacă!..
Noi nu am fost vicleni cu tine,
Noi drept mergeam; că nu lăsam
Grăunte de minciună după noi.
Să mergem, destinule al meu!
Prietene sărman și drept!
Să mergem înainte, acolo-i slava,
Iar slava-i testamentul meu.*

*Traducere din limba ucraineană
de Eusebie FRASENIUC*

Vineri, 4 martie 2016, în orașul bănațean Lugoj, a avut loc un mare eveniment cultural - dezvelirea bustului poetului ucrainean Taras H. Șevcenko. Acest bust a fost amplasat în parcul de lângă biserica ortodoxă ucraineană, cu prilejul împlinirii a 202 ani de la naș-

rea celui care avea să devină simbolul literaturii ucrainene. La această manifestare au participat oficialități, precum dl Gheorghe Hleba, președintele UUR - Organizația județeană Timiș, dl Ivan Marocico, deputatul minorității ucrainene în Parlamentul României, dl

Dezvelirea bustului poetului T. Șevcenko la Lugoj

Teofil Rendiuk, însărcinatul cu afaceri a.i. al Ambasadei Ucrainei la București, dl Bojin Titu, președintele Consiliului Județean Timiș, o delegație reprezentând Prefectura din Timișoara, dl Francisc Boldea, primarul municipiului Lugoj, dl vicar Ioan Pițura, dl protopop Ilie Albiciuc, dna Iaroslava Colotelo,

președintele UUR - Organizația București, dl

Ivan Liber, președintele UUR - Organizația județeană Caraș-Severin, dl Gavrilă Miculaiciuc, președintele UUR - Organizația județeană Arad, primarul orașului Cer-

năuți, toți președinții organizațiilor UUR locale, dar și toți preoții de la bisericile ucrainene din Banat, presa locală și Televiziunea Timișoara. Acesta este cel de al 5-lea bust al lui Șevcenko dezvelit în România, după cele existente la Negostina, Tulcea, Satu Mare și București, ceea ce aduce în prim-plan prețuirea de care se bucură poetul în rândul ucrainenilor și populației majoritare din România. De menționat că acesta este al 1385-lea

bust al poetului T. Șevcenko dezvelit în întreaga lume. Dezvelirea acestui bust a fost posibilă datorită efortului dlui președinte Gheorghe Hleba, care prin finanțarea proprie a făcut ca acest bust să devină o realitate. După dezvelirea bustului a urmat un program artistic dedicat lui Taras Șevcenko, iar în încheiere toți cei prezenți au cântat în picioare „Reve ta stohne“, fiind acompaniați instrumental de Trio Hrin.

Ana HRIN

Joi, 17 martie 2016, la Suceava a avut loc conferința „Taras Șevcenko în poezie și cântec“, organizată de Facultatea de Litere și Științe ale Comunicării din cadrul Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava în colaborare cu UUR – Organizația județeană Suceava în cadrul căreia a fost lansată și cartea „Șevcenko al nostru” purtând semnătura profesorului negostinean Ioan Chideșciuc.

Lucrările conferinței au fost deschise oficial de conf. univ. dr. Luminița-Elena Turcu, decanul Facultății de Litere și Științe ale Comunicării din cadrul Universității sucevene, care le-a urat celor prezenți ca „...întâlnirea de astăzi să fie una din multele semințe care vor rodi la universitatea noastră“. Din partea instituției organizatoare a participat și lect.univ.dr. Anamaria Gavril.

Ideea organizării evenimentului a pornit de la domnul Boreslaw Petrașuc, vicepreședinte al UUR - municipiul Suceava.

Conferința literară a avut caracter interactiv, iar cei prezenți au ascultat discursurile mai multor profesori suceveni: Ioan Chideșciuc, Eusebie Franseniu, Lucia Mihoc, Ioan Bodnar. Invitat special al conferinței a fost prof. univ. dr. Volodymyr Antofiiciuc de la Universitatea Națională Iuri Fedkovyci din Cernăuți și profesor doctor onorific al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava.

Spicuiem câteva gânduri rostite în cadrul evenimentului cultural dedicat personalității poetului ucrainean Taras Șevcenko.

Prof. univ. dr. Volodymyr Antofiiciuc și-a început discursul cu o amintire: concursul de recitare din poezia lui Șevcenko din anul 2003, organizat în cadrul universității sucevene, la care au participat studenți din Suceava, Cluj și București. „S-a propus atunci ca acest concurs să fie unul permanent, dar din păcate a rămas totul la stadiu de dorință. Sper din tot sufletul ca acest concurs să prindă din nou viață cu sprijinul UUR. Pe Șevcenko îl citim, medităm asupra operei sale și ne străduim să-i proiectăm ideile în existența noastră cotidiană, într-o lume care, zi după zi, se construiește pe nisipuri mișcătoare, renunțând la spiritualitate și axându-se aproape cu totul pe material. Tocmai de aceea, vreau să vorbesc despre satul sucevean care a dat o întreagă pleiadă de scriitori ucraineni: Vasile Clem, Ivan Nepohoda, Mihai Voloșciuc, Ioan Chideșciuc, Eusebie Franseniu, Paul Șoucaliuc, Nicolae Maidaniuc. Dintre toți cei enumerați, astăzi, în centrul atenției noastre se află

Conferința „Taras Șevcenko în poezie și cântec”

Ioan Chideșciuc care a scris o nouă carte despre Șevcenko. După „Șevcenko în cântece”, scrisă împreună cu regretatul Andri Pliška, vede lumina tiparului și „Șevcenko al nostru“. Cartea aceasta e un

nou rod al trudei sale pe câmpul spiritului. A dat cărții sale un titlu atât de simplu, dar atât de profund. A scris-o cu multă responsabilitate, dragoste și pasiune.”

Prof. Lucia Mihoc, inspector pentru resurse umane în cadrul IȘJ Suceava, președinte al UUR-municipiul Suceava a subliniat faptul că „...îl sâr-

bătorim astăzi pe Șevcenko prin poezie și dezbateri pe baza ideilor sale vizionare. După cum spunea și domnul profesor Antofiiciuc e necesară reluarea acelui concurs de recitare a poeziei lui Șevcenko. În acest sens voi face tot ce-mi stă în putință ca el să

renască. De asemenea, vreau să vă comunic că în luna mai vom organiza la Suceava și simpozionul internațional *Scriitori ucraineni din Bucovina.*”

Prof. Eusebie Franseniu a recitat poezia „Saul” de Taras Șevcenko, tradusă în limba română de domnia sa și a concluzionat: „Taras Șevcenko, n-a fost doar poet, scriitor și pictor... a fost un proroc al poporului ucrainean. Se întreba: Pentru ce scriu, pentru ce sufăr? Mai bine pictam și-mi câștigam existența cu foarte multă ușurință. Și totuși, a ales să-și ocrotească poporul prin cuvânt”.

Prof. Ioan Bodnar, pictor și întemeietorul Galeriei de Artă „Taras Șevcenko” din incinta sediului UUR-Suceava, prim-vicepreședinte al UUR - Organizația județeană Suceava: „Suntem o comunitate mică și trebuie să fim uniți. Să ne apreciem oamenii de cultură cât sunt în viață. Am fost atât de trist când am participat la simpozionul „Taras Șevcenko, un spirit romantic”, organizat de Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera” din municipiul Suceava și unde s-a ținut un moment de reculegere în memoria poetului Ion Cozmei. Nu mă pot obișnui cu ideea că vorbim la trecut de Ion al nostru”.

Prof. Ioan Chideșciuc: „Mi-am numit astfel cartea îndrăznind să cred că Șevcenko e aproape de suflet tuturor ucrainenilor. Când citești poezia sa, simți emoția, îngemănarea poetului cu poporul. Noi suntem „nenăscuții” cărora li se adresa Șevcenko în opera sa și avem datoria morală să-i facem cunoscute gândurile contemporanilor și celor care vor să vină după noi”.

Volumul „Șevcenko al nostru” de Ioan Chideșciuc a apărut la Editura „Bukrek” din Cernăuți și își propune să-l ajute pe cititorul ucrainean să-și imagineze cum este percepută opera lui Taras Șevcenko în România. Lucrările științifice, recenziile și reportajele de la multiplele activități culturale dedicate Cobzarului ucrainean - incluse în carte - confirmă interesul profund al comunității ucrainene din România pentru cultura ucraineană. Prefața cărții este semnată de prof. univ.dr. Volodymyr Antofiiciuc.

Grupul „Vocile Negostinei” a interpretat cântece pe versurile Cobzarului ucrainean, iar duetul format din Petru Șoiman și Dumitru Fediuc a transpus muzical dorințele lui Șevcenko exprimate în poezia „Testamentul”.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

FLORIILE – ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI

După treizeci de ani, Isus iese în lume ca să propovăduiască. Multe minuni împlineste. Prima o realizează la nunta din Cana Galileii, când vinul se sfârșise. Împlinind ruga mamei sale, preface apa în vin. Au urmat tămăduiri ale bolnavilor, vindecări de îndrăciți și paralitici, înmulțirea pâinilor, potolirea furtunii de pe mare, întâmplări ce nu puteau trece fără a fi luate în seamă. Erau minuni ce nu se întâmplau oricând, cu oricine. Veștile umblau din gură în gură. Norodul s-a entuziasmat, înflăcăându-se ușor.

De nenumărate ori, la adunările Învățătorului erau trimise iscoade din Ierusalim, ce-i puneau întrebări, cu intenția de a-L demasca drept incitator. Constituia o acuzație împotriva loialității Sale față de străvechile instituții iudaice, simplul fapt că plebea se agăța de cuvintele Lui, găsind în ele alinare. Cu ocazia Paștilor, acești oameni mărginiți își sporeau vigilența, nescăpându-le nicio mișcare produsă în rândul populației, în scopul apărării drepturilor sale firești. Într-adevăr, se știa că pe durata Săptămânii Pascale, orașul gemea de iudei veniți din diverse provincii.

Momentul vizitării Ierusalimului venise. Isus anunță ucenicii de plecarea în prima zi a săptămânii, în scopul petrecerii Paștelui în Ierusalim.

În acea dimineață de aprilie, Ierusalimul strălucea sub lumina soarelui de primăvară. Paștele se apropia. Iudeii știau că Isus va veni cu ucenicii Săi în Ierusalim, ca să prăznuiască această sărbătoare după datini. Se zvonea că în fața templului marele Caiafa rostise că e mai bine să moară acel proroc din Nazaret, decât să piară tot neamul. Iscoditorii circu-

lau printre oameni, schimbau cu aceștia păreri, despărțindu-se cu o bucurie vicleană. Conspirația era unanimă. Venise vremea să scape de Acel Înșelător, care amăgea poporul cu vorbele lui.

Isus și ucenicii săi porniră spre Ierusalim. Norodul venit pentru praznic ieși în întâmpinarea Lui cu stâlpi de finic și ramuri verzi din copaci. A fost o primire cu adevărat triumfală, asemănătoare celor făcute comandantilor de oști întorși victorioși de pe câmpurile de luptă.

Strigătele mulțimii răsunau voioase „Osana, Fiul lui David...binecuvântat Cel ce vine în numele lui Dumnezeu!”.

Apropiindu-se de templu, intră. Găsi aceeași stare de lucruri: schimbătorii de bani își dăduseră mâna cu negustorii de animale spre necinstea lăcașului de rugăciune. Lăcomia și goana după aur alungaseră bunul-simț și neprihana. Perioada aceasta a praznicului cerea ca înfățișarea templului să fie una de mare sărbătoare. Isus răsturnă mesele schimbătorilor de bani, îi alungă pe pângăritori spunând: „Scris este, casa mea, casă de rugăciune se va chema, iar voi ați făcut-o peșteră de tâlhari”.

Însoțitorii Stăpânului, retrași în afara zidului, priveau înmărmuriți furia acestuia.

„Asta va pune capăt” murmură Petru îngrozit. „Nu-l vor ierta niciodată!”

Și nu l-au iertat. Iudeii, în ura lor pentru Isus Hristos, au mers prea departe. Au arătat și au avut atâta neostoiță ură și sete de răzbunare în fața procuratorului roman în vremea judecății.

- Nevinovat sunt eu de sângele acestui drept, le-a spus Ponțiu Pilat. Voi veți vedea.

- Sângele lui asupra noastră și a copiilor noștri, au răspuns ei și mai înverșunați.

Blestem și osândă să fie ceea ce s-a întâmplat după treizeci de ani mai târziu, când legionarii romani i-au trecut prin foc și sabie? Și iarăși osândă și blestem să fie răspândirea, împrăștierea și pustietatea urmașilor acestui neam într-o dramă singulară în lume? Blestem și osândă să fie rătăcirea lor până în zilele noastre? E nedrept și dureros ca să se strepezească dinții copiilor pentru agurida mâncată de părinți.

Elementele ce le-am descris sunt sărbătorite în cea de a șasea săptămână a Postului Mare. Sâmbăta acesteia este sâmbăta Floriilor, iar duminică – Sărbătoarea Floriilor. Sâmbăta spre seară, copiii aduc mlădițe de salcie în biserică. Ele sunt sfințite a doua zi. După Liturghie, preotul stropește cu apă sfințită rămurelele, ce sunt împărțite celor prezenți. O parte din salcia primită se pune la icoană, restul la poartă.

Flăcării și fetele obișnuiesc să se bată cu rămurelele sfințite până când ajung acasă spunând :

Fii mare ca salcia

Și sănătos, ca apa,

Și bogat, ca pământul!

Salcia sfințită are puteri magice. Oamenii obișnuiesc ca la căderea grindinei să o scoată în curte „ca grindina să se oprească”.

Este importantă și în medicina populară. Vracii fierb salcia sfințită la un loc cu alte ierburi tămăduitoare. Fiertura obținută este dată oamenilor și animalelor bolnave.

În săptămâna Floriilor nu se seamănă zarzavaturi și cânepă, pentru că „vor fi ațoase precum salcia”.

Virgil RIȚCO

Marea minune a lumii - lumina Învierii sau lumina sfântă

Lumina Învierii care se arată la Mormântul Domnului sau Lumina Sfântă este una dintre cele mai mari minuni ale Lumii, care se repetă în fiecare an, la Paștile ortodox, la mormântul Domnului de la Ierusalim. Slujba Învierii începe sâmbăta dimineață și continuă până duminică dimineață, timpul fiind împărțit între toate bisericile creștine prin tragere la sorți, fiecare dispunând de 6 ore de serviciu atunci când Învieria cade și pentru catolici și pentru ortodocși la aceeași dată (ortodocși, catolici, luterani, evangheliști). Lumina Sfântă nu vine decât în timpul serviciului ortodox, așa cum au văzut toți acei ce au fost, în această perioadă a Sfințelor Paști, în pelerinaj la locurile sfinte.

Chiar dacă știu cum e la Mormântul Sfânt, de fiecare dată, port discuții cu oameni cumiți, știutori de carte, în urma călătoriilor pascale. Recent am citit destăinurile unei mari doamne, autoare a multor lucrări cu caracter religios - Olga Greceanu, care a fost la Ierusalim în anul 1933. Redau mărturiile regretatei Olga Greceanu: „Când am fost la Ierusalim, în anul 1933, Palestina era sub administrația engleză, astfel că și rânduiala și controlul bisericii în noaptea Învierii erau făcute de poliția engleză. Cum de sute de ani Lumina Sfântă nu vine decât în timpul serviciului ortodox, poliția engleză, de acord cu șefii celorlalte confesiuni, a cerut patriarhului ortodox să permită un control sever atât asupra interiorului mormântului, cât și asupra îmbrăcămintei preoților și chiar asupra patriarhului, căci patriarhul face slujba Învierii. Patriarhul, pentru gloria sfintei Biserici Ortodoxe, se supune de fiecare dată de bunăvoie. În ajunul zilei de Paști, când vine rândul serviciului religios ortodox, peștera mormântului este vizitată cu de-amănuntul. Cum nu există în interior nicio mobilă, tot controlul este asupra firelor electrice. Se demontează toate locurile, se scot toate sârmele, toate florile, toate candelabrele, se închid ușile, se sigilează amândouă porțile cu sigiliul administrației engleze și în fața porții stau de strajă delegați englezi și turci.

Când se apropie ora slujbei, patriarhul coboară spre sfântul mormânt înconjurat de tot clerul și

de fetițe între 11-12 ani, îmbrăcate în alb și cântând duios și discret imnuri religioase. Ajungând în fața porții celei mari este oferit comisiei de control. Este dezbrăcat până la cămașă și cercetat cu de-amănuntul atât el, cât și toate tivurile și cusăturile odăjdiilor. În fine, din nou îmbrăcat, este condus sub o severă supraveghere în chiar Peștera Mormântului, care este atât de îngustă că abia pot pătrunde câțiva oameni, dar în fața mormântului este vestibulul, de patru ori mai încăpător și apoi întreaga incintă unde așteaptă mii de oameni să vadă lumina. Prin comparație așa spune: lumina vine în altar unde nu pot intra prea mulți asistenți, iar restul publicului așteaptă în naos. Patriarhul începe slujba cu o rugăciune particulară în care cere să fie și „de data aceasta” trimisă lumina sfântă ca să nu fie poporul ortodox lipsit de această mângâiere pentru păcatele lui personale și să fie asigurat întreg pământul că adevărata credință este credința ortodoxă. Această rugăciune o repetă și cu glas tare și în gând, dar cu toată puterea sufletului, căci lacrimile îi curgeau pe obraz, bineînțeles se și temea să nu fie el, personal, acuzat de venirea luminii. Dintr-o dată din tărâmul peșterii aflate în stâncă, din tavan cade o ploaie de flăcări albicioase. Chiar polițistul englez care stă în pragul ușii, surprins a strigat: „Light!”. El a vestit lumina, deci, fără să vrea a mărturisit. Atunci, de îndată, se presară fulgi de hârtie pe banda mormântului, care aprinzându-se sunt luați de diaconi cu mâna, adunați (așa cum sunt aprinse cu pumnii, căci flacăra nu arde, adică nu frige mâna celui ce le ține în palmă). Atunci când aceste flăcări cad, sunt aproape reci. Călugărilor le trec prin păr, prin barbă. Diaconul, precum am amintit, adună flăcările cum ar aduna spuma de săpun și le așază într-un vas imens de aur prevăzută cu mai multe găuri, pe unde fășnește focul și-l aduc în mijlocul credincioșilor care, în chiote, lacrimi, strigăte, îmulzeală sălbatică se reped să ia în felinarele lor lumină sfântă. Acum, lumina începe să încălzească. Patriarhul cu lacrimi în ochi, dă slava lui Dumnezeu și începe slujba.

Gheorghe CEGA

FEMEIA ÎN VECHIUL ȘI NOUL TESTAMENT

(Urmare din numărul 307/308)

Femeia în Noul Testament

Cercetând cu multă atenție Sfânta Scriptură, Noul Testament, constatăm că Mântuitorul ridică odată pentru totdeauna femeia în stima tuturor prin: „și ea este o fiică a lui Avraam” (Luca 13,16), deci și ea așteaptă mântuirea, și pentru ea a venit Fiul lui Dumnezeu. Parcă anume pentru a ridica femeia în ochii pătimișii ai evreilor. Oare de ce este, pe drept, reabilitată femeia? Când Isus a fost răstignit, apostolii fug din fața Crucii, iar femeile vin și stau la picioarele Crucii (Ioan 19,23). Când Îl judecă pe Isus, apostolii nu sunt de față să-I ia apărarea, dar o păgână, Claudia Procusa, scrie lui Pilat din Port: „Să nu-I faci niciun rău acestui drept” (Matei 27, 19). Când Isus cade sub greutatea Crucii, nimeni nu-L ajută să se ridice, dar o femeie, Veronica, Îi șterge fața plină de sânge, de nădușeală și de scuipatul oamenilor. Când ajunge la Poarta Judiciară, mulțimea îl huiduie, dar un grup de femei hohotesc în plâns. Iar, Domnul le spune: „Nu pe Mine să Mă plângeți, fiice ale Ierusalimului...” (Luca 23,28). După Înviere, Isus Se arată mai întâi Mariei Magdalena, și ei îi dă cea mai sublimă misiune pe care a primit-o vreodată un om pe lume: Să meargă ca apostol al Învierii și să spună ucenicilor „Hristos a Înviat!” (Matei 28,7).

Aceste fapte ale femeilor dovedesc că ele au un rol important pe pământ. Apostolii au fugit de lângă Cruce, dar ele s-au apropiat de Cruce. Apostolii s-au ascuns și s-au încluiat în casă, ele s-au arătat în văzul tuturor. Au fost ultimele care au plecat de pe Golgota.

Femeile au un rol în casă pe lângă soț și, mai ales, pe lângă copii. Sunt învățate cu jertfe, cu nopți nedormite. Ele sunt mame și știu ce înseamnă să te dăruiești total. Ele sunt dătătoare de viață, sunt conservatoare, păstrătoare ale credinței, tradițiilor, obiceiurilor pe care le transmit generațiilor viitoare.

Iată de ce este justificat să le sărbătorim și pe 8 Martie, iar Biserica poate organiza și ea un moment sărbătoresc pentru femei creștine în ziua de 25 martie de Buna Vestire (Blagoviștenie).

Trebuie să recunoaștem că ziua de 8 Martie este o zi deosebită, nu numai pentru femei, ci și pentru întreaga suflare a localităților noastre. Ele merită cu prisosință acest lucru. La noi, aici la munte, este o vorbă: femeia ține trei colțuri din casă”.

Gheorghe CEGA

În „Muzeul internațional al ouălor încondeiate“ din Moldovița „Fenomenul Condrea“ își definește azi apogeul artistic

Sunt fericită că reprezint România! – Lucia Condrea

Arta adevărată, ce se apropie de desăvârșire, este izvorul veșnic de frumos, o expresie a împlinirii spirituale pentru omul mereu dornic să se autodepășească pentru a fi cât mai aproape de Dumnezeu, prin harul primit, mai ales, când e vorba de cele sfinte, ce țin de tradiția milenară a încondeierii ouălor, de motivul hristic ce-l definește pe bunul creștin în drumul său plin de trudă și dăruire către mântuire prin credință.

Incredibil, dar nu departe de noi, la Moldovița (Ruși-Moldovița de altădată), în plin centru, aproape de biserică și stadion, se află, într-o grădiniță, o vilă cocheta, cu o firmă inedită la noi - „Muzeul internațional al ouălor încondeiate – Moldovița, Bucovina, România”. Întemeiat de Lucia Condrea, artist plastic de excepție, muzeul privat convinge că meșterii noștri populari au reușit să depășească de mult nivelul local, dar și cel național, înscriind arta de încondeiere a ouălor pe plan internațional înaintea altor națiuni cu practici pascale, prin care, cel puțin ideatic, se unește cerul cu pământul și sacrul cu profanul, căci oul pentru orice pământean reprezintă simbolul creației, al regenerării și învierii. Tradițional, oule pascale se făceau din vremuri de demult în luna dinaintea Paștelui, la intrare în primăvară, pentru a se pregăti de cea mai mare sărbătoare a creștinilor - ÎNVIEREA – ceea ce se întâmplă și astăzi în practica mirenilor de rând. Aceasta prefigurează sosirea mării sărbători prin încondeierea ouălor, fără de care Paștele ar fi mult mai sărac.

Nu același lucru se întâmplă în cazul artiștilor devotați artei ouăului pascal, a artiștilor plastici, cum dovedește doamna Lucia Condrea, care timp de 24 de ani a participat la circa 115 expoziții din 13 țări, afirmându-se în lume ca un artist de excepție, cu har divin, ce exprimă sinteza gândirii și măiestriei artistice, nu numai a familiei ucrainene huțule din care face parte, ci a Bucovinei întregi, a românismului dintotdeauna pe aceste plaiuri sfinte ale dinastiei lui Ștefan cel Mare și Sfânt, care ne-a lăsat atâtea lăcașuri sfinte de închinăciune și smerenie, de artă medievală sacră, ce unește albastrul Voronețului cu cerul divin, înălțându-ne prin rugăciunile diurne și nocturne către Dumnezeu-Mântuitorul. Așadar, Lucia Condrea alături de alți artiști ai „oului dogmatic și sfânt” este în continuă căutare de forme și culoare, întrucât „Veșnica trudă a creației, trăirea pentru frumos, sunt crezul meu în viață” - mărturisea dumneaei – perseverând continuu ca, în zilele noastre, să-și întemeieze propriul muzeu-minune cu peste 5000 de exponate, ce uimesc vizitatorul la tot pasul. Am impresia că vizitatorii mă-năstirilor noastre medievale, venind la Vatra-Moldoviței, la ctitoria lui Petru Rareș, urmașul demn al lui Ștefan cel Mare, vizitează obligatoriu, doar la câțiva kilometri, muzeul Luciei Condrea, căci în răstimpul scurt dedicat acestei comori de suflet românesc, apărute din voia Domnului în frumoa-

sa vale a Moldoviței, colț de rai al Bucovinei, în care trenulețul de epocă austriac „Mocănița”, repus în circulație de vreo cinci ani, invită turiștii la plimbare pentru contemplarea creației divine de înălțare spirituală întru Domnul. Aceeași senzație încearcă vizitatorul în fața vitrinelor supraetajate, ce adăpostesc lucrările fenomenale ale artistului plastic Lucia Condrea, care, pur și simplu, luate fiecare în parte, reprezintă un miniu-

nivers, ce închide în el, parcă, infinitul spațiului și timpului în care se oglindește pentru veșnicie măiestria pământenilor cu tot ce au creat ei mai frumos în dezvoltarea simbolisticii oului, a cusăturilor și broderiilor, a ceramicii, a țesutului și croșetatului, a costumelor populare și confecționării icoanelor sfinte, ce prin rugăciune ne apropie continuu de Dumnezeu – toate – sinteze armonioase, dispuse pe suprafața miraculoasă, siderală și senină, a oului sacru, străjuite deseori de Sf. Cruce, cruciulițe, legăminte dintre cer și pământ, care ne adăpostesc prin grija Maicii Domnului în sânul lui Avraam. Să-mi fie iertat posibilul subiectivism, dar specialiștii, pe bună dreptate, vorbesc de „arta Condrea”, întrucât comorile ei ovoidale sunt impresionate prin modul de concepție și execuție tehnică, arta culorii și a simbolurilor. Astfel, alături de tehnica tradițională a batikului, descoperim tehnici originale, ce aparțin căutărilor ei proprii de a se autodepăși și a se înălța axiologic deasupra inerției comerciale de kitsch, fiindcă, spiritual, elogiul celei mai mari sărbători creștine – Paștele/Învierii are nevoie de har divin, fără de care sacralitatea oului pascal a proslăvirii Învierii Domnului nostru Isus Hristos-Mântuitorul ar fi lipsită de simbolul jertfei de sânge față de aproapele nostru, reprezentat de oul roșu inițial.

Credincioșii de rând, oamenii simpli, care își trăiesc viața întru nădejdea Domnului, cu oule pascale întâmpinând, anual, clipa sfântă a Învierii cu smerenie, sfințesc oule și bucatele în Sfânta noapte a Învierii Domnului, umplându-se de har și sfințenie, după sfânta împărtașanie, dezlegați fiind să guste din „trupul și sângele” lui Isus Hristos, prin credință, întru nădejdea mântuirii. Cu siguranță, oule încondeiate ale Luciei Condrea duc acest Univers rustic de altădată, îmbibat în sacrul, către cer cu tot ceea ce au pământeni

noștri din Bucovina sau de aiurea mai frumos, curat și mai cucernic ca să stea acolo sus la porțile raiului ceresc. Rare chipuri de oameni, ce apar pe ou, sunt smerite, în costume bucovinene fie cu flori în mână, așteptând iluminarea cerului pentru cei de pe pământ, la adăpostul cerului înstelat și al îngerilor Domnului. Printre darurile noastre ce se înalță la cer sunt oule cu ceară colorată în relief, grafică impecabilă în alb-negru, moștenită de la străbuni, dantelării și vechi cusături românești, dar și cele specifice huțulilor noștri. Există în același timp pe oule Luciei Condrea lucrări moderne, abstracte, în care descoperim în sinteză scrierile de motive și simboluri tradiționale. O parte dintre ouăle înveșmântate în motive huțule nemuritoare au la bază un amestec de ceară de albine cu pigmenți naturali, ce dau prospețime și desăvârșire ouălor încondeiate, stând cuminiți acolo în vitrinele de sticlă așteptând, împreună cu locuitorii Bucovinei, clipa fericită a celei de-a doua veniri a Domnului Isus Hristos întru mântuire. Poate că acesta e și motivul principal al ființării în cadrul Muzeului a unui atelier de încondeiere sub bagheta artistei, dar și al unui cerc artistic pentru copii de la Câmpulung condus de fiica sa, profesoară de germană. Nu e de mirare că în muzeu găsim o masă de lucru cu ouă încondeiate în diferite etape, cum ne explică ghidul permanent, soțul dnei Lucia Condrea, basarabean de origine și profesor de matematică, ce regretă că s-a dedicat prea târziu acestei misiuni creștine și nu în tinerețe, să fi adus mult mai devreme la cunoștința oamenilor „arta Luciei Condrea”. Prin urmare, turiștii

români și străini zăbovesc deseori asupra ouălor, scoțând din mâinile lor, cu ajutorul familiei artistului plastic, încondeieri simple, dar personale, ce aduc bucuria împlinirii inițiale, în speranță de progres pentru cei ce locuiesc câteva zile în pensiunea doamnei Lucia, aici în raiul de la Moldovița, ceea ce face și fiica sa, Mahu Otilia, la Câmpulung, ridicând membrii cercului artistic la performanțe neașteptate ale nemuririi ouălor încondeiate întru slava lui Dumnezeu.

Ne întrebăm, firesc, de unde izvorăște fenomenul Luciei Condrea? Se cunoaște tradiția huțulă a artei încondeierii ouălor, dar mai trebuie de adăugat că „arta sa a evoluat din propria familie ucraineană Bojuleac, a bunicilor Ivan și Parasca, a mătușilor Maria și Ileana, care au perpetuat plăcerea încondeierii ouălor cu harul oamenilor simpli și credincioși pentru care stau mărturie exponatele lor de circa 150 de ani într-o vitrină specială – bijuterie a familiei, fără de care n-ar fi existat „arta Condrea”, nici „fenomenul Lucia Bojuleac” cu mii de ouă încondeiate, expuse în muzeu alături de o colecție similară internațională, ce-i atestă indubitabil locul de frunte al „măiestriei noastre Lucia, cetățeană de onoare a Moldoviței, devenită celebră prin truda ei neconținută a miraculosului ou încondeiat.

Invităm din timp iubitorii de artă și cele sfinte să viziteze Muzeul Luciei Condrea, în marele post al Paștelui și, mai ales, vara, unde de cinci ani ființează Școala internațională a încondeierii ouălor, solicitată îndeosebi de americani, asiatici și niponi, dornici să se înobileze în numele frumosului și al credinței întru Dumnezeu, fiul Său Isus Hristos-Mântuitorul și Maica Domnului Ocrotitoarea noastră în vecii vecilor. Amin!

Ioan CHIDEȘCIUC

„Rugăciunea este hrana credinței!”

Cu prilejul drumului Înalt Preasfințitului Teodosie, arhiepiscopul Tomisului, spre comuna Dorna Arini ce va găzdui, la Mănăstirea Acoperământul Maicii Domnului, mâna dreaptă a Sf. Ierarh Nectarie din Eghina (Grecia), astăzi, 20 februarie, la Biserica cu hramul Sf. Ilie Tesviteanul din satul Izvoarele Sucevei a avut loc o ceremonie religioasă emoționantă, plină de învățături creștine, lăcașul de cult devenind neîncăpător pentru credincioși. La invitația familiei Vasile Popiuc, IPS Teodosie, arhiepiscopul Tomisului, a săvârșit Sfânta liturghie și slujba de parastas la un an pentru răposatul Petru Popiuc (tatăl lui Vasile Popiuc) fiind astfel prezent pentru a doua oară pe meleagul nostru după parastasul defunctului la 40 de zile, anul trecut, împreună cu un sobor de preoți din parohiile învecinate la care s-a alăturat părintele nostru paroh Valentin Ardelean în calitate de gazdă. A mai participat și corala „Armonia” ce l-a însoțit pe arhiepiscopul Teodosie. Menționăm că IPS Teodosie a primit, cu sufletul deschis și cu multă dragoste creștinească, bine-

cuvântarea IPS Pimen de a sluji ca și în 2015, în eparhia sa. Subliniem și faptul că fiul răposatului, fiind studentul Preasfințitului sale la Facultatea de Teologie din Constanța, păstrează cu dumnealui o temeinică legătură duhovnicească, de unde și acceptul de a fi, după cum am amintit, din nou prezent la ceremoniile religioase (slujba arhierescă și parastasul tatălui său). Esențiale mi s-au părut în predica Înaltului oaspete cuvintele: „Să strigăm zilnic la Dumnezeu pentru iertarea păcatelor!” și „Rugăciunea este hrana credinței!”. Spre finalul vizitei I.P.S Teodosie a ajuns împreună cu familia defunctului, preoții și numeroși creștini la cimitirul bisericești din deal unde, la mormântul răposatului, a avut loc o slujbă de pomenire. Ziua de neuitat pentru enoriași s-a încheiat prin invitația adresată de familia Vasile Popiuc ca aceștia împreună cu fețele bisericești să participe la agapa frățescă organizată la casa „Adela” în memoria celui chemat la Domnul.

Decebal Alexandru SEUL

Cercetările unor lingviști români și străini privind elementele ucrainene ale limbii române

Încă în secolele trecute învățații și oamenii de cultură au observat existența în limba română a unui număr apreciabil de cuvinte de origine slavă. Cronicarul moldovean Grigore Ureche, de exemplu, scria în letopisețul său: „*Așijderea și limba noastră din multe limbi ieste adunată și ne ieste amestecat graiul nostru cu al vecinilor de prinprejur, măcară că de la Râm ne tragem, și cu ale lor cuvinte ni-s amestecate*” (subl. n.)¹.

Dar cercetarea științifică a influenței slave în limba română începe abia la mijlocul secolului al XIX-lea. După încercările etimologice - unele aproximative, altele unanim acceptate - ale unor filologi și scriitori ca I. Hinkulov, J. Sterija Popović, I. Heliade-Rădulescu (care alcătuiește un „Vocabular de vorbe streine”), problema împrumuturilor slave în limba română a fost aprofundată de marele slavist Franz Miklosich, care i-a consacrat un studiu fundamental intitulat *Die slavischen Elemente im Rumunischen (Elementele slave în limba română)*, Viena, 1861. Glosarul studiului (p.14-54) cuprinde nu numai împrumuturi vechi sud-slave în limba română, ci și cuvinte mai noi din diverse limbi slave, în particular din ucraineană (*voloc, prihană, ciubotă*); uneori, însă, deși cuvântul este de origine ucraineană, nu i se indică, totuși, exact etimologia (de exemplu, pentru *hulub* se citează forma slavă veche *golobī*, care nu corespunde din punct de vedere fonetic cuvântului românesc). În alte cazuri, deși sunt indicate două etimoane, nici unul dintre ele nu explică suficient aspectul fonetic al cuvintelor românești: *borș* < rus. *boršč*, pol. *barszcz* (p.15), *hrib* < rus. *grib*, pol. *grzyb* (p. 20), *pihotă* < rus. *pechota*, pol. *piechota* (p. 41), *suman* < pol. *sukmana*, magh. *szokmány* (p. 47) ș.a.

Cu toate acestea, se poate afirma fără exagerare că cele mai multe din etimologiile propuse de Miklosich atât în această lucrare, cât și în *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum (Lexicon paleoslavo-greco-latin)* și în *Etymologisches Wörterbuch der Slavischen Sprachen (Dicționar etimologic al limbilor slave)*, au rămas valabile, fiind incluse în lucrările lexicografice și lexicologice ulterioare. Ele reprezintă până astăzi surse competente de informare asupra cuvintelor de origine slavă în limba română.

În ordine cronologică, lucrării lui Miklosich i-a urmat studiul lui C. von Sanzewsitch, *Die russischen Elemente romanischen und germanischen Ursprungs im Rumänischen (Elemente rusești de origine romanică și germanică din română)*, publicat în „Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache” (II, Leipzig, 1895, p. 193-214). În pofida unor lacune și erori explicabile prin stadiul dezvoltării lexicografiei la sfârșitul secolului trecut, studiul lui Sanzewsitch constituie o încercare de a depăși etapa tratării globale, nediferențiate, a elementelor slave din limba română. Fără îndoială, acest mod de a aborda problema reprezintă, din punct de vedere metodologic, un pas înainte.

Separarea însă a limbilor slave din care româna a preluat material lingvistic nu corespunde, în toate cazurile, realității. Cuvinte ca de exemplu *bleah, crohmal(ă), plisă, scatolcă (scatulcă), șleahtă* ș.a. sunt deduse din rusă, când în realitate ele ne-au venit din ucraineană (*bljăcha, kroch-mál', pliso, škatulka, šljăchta*).

Începând cu secolul al XX-lea și îndeosebi după Primul Război Mondial cercetările despre influența limbii ucrainene asupra limbii române se înmulțesc.

În anul 1921, lingvistul german Hermann Brüske publică studiul *Die russischen und polnischen Elemente des Rumänischen (Elemente ruse și polone ale limbii române)* în „Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache”, XXVI - XXIX, Leipzig, 1921, p. 1-69. Încercând

să selecteze din mulțimea elementelor slave ale limbii române pe acelea care sunt cu siguranță împrumutate de la ruși (incluzând aici și pe ucraineni) sau de la polonezi, autorul formulează o serie de criterii, în general judicioase, pentru distingerea împrumuturilor rusești, ucrainene și polone din limba noastră și pentru periodizarea lor. Partea a doua a lucrării cuprinde un *Glosar* (p. 12-45) cu 387 de cuvinte de origine rusă, ucraineană și polonă în limba română. Fiecare cuvânt este însoțit de bogate comentarii lexicografice, cuprinzând categoria morfologică a cuvântului, indicații privind circulația (când acesta are un caracter regional), sensul și, în sfârșit, etimologia lui. În comparație cu studiile anterioare, etimologiile unor cuvinte românești de origine ucraineană au fost rectificate și precizate (*bortă, borș, ciubotă, staroste, șleahtă*), deși la o examinare mai atentă, unele explicații nu pot fi acceptate. Astfel, părerea că *baniță, cătușă, căuș, mătușă, popas, sihlă, șurub* ș.a. ar proveni din ucraineană este o eroare evidentă.

În privința datării primelor împrumuturi de origine ucraineană, Hermann Brüske ajunge, pe baza considerentelor de ordin fonetic, la concluzia că până în secolul al XI-lea între români și ucraineni n-a existat nici un contact, care să fi favorizat pătrunderea unor influențe lingvistice reciproce și că acesta trebuie să fi început în secolul al XII-lea, sau cel mai devreme în secolul al XI-lea. După părerea sa, perioada celor mai strânse raporturi, socotite după numărul împrumuturilor, se întinde până cel mai târziu în secolul al XV-lea.

Vorbind despre aria de răspândire a cuvintelor împrumutate de la ucraineni, lingvistul german susține că majoritatea lor circulă în Moldova dintre Carpați și Nistru. Aceste cuvinte, spune el, s-au încetățenit atât de bine, încât au putut servi ca bază pentru formarea unui însemnat număr de derivate.

La scurt interval de timp, apare studiul lui D. Scheludko, *Nordslavische Elemente im Rumänischen (Elemente nord-slave în limba română)*, în „Balkan-Archiv”, I. Band, Leipzig, 1925, p.153-172, fiind o completare cu încă 286 de cuvinte a *Glosarului* lui Brüske. Totuși, uneori, Scheludko lansează ipoteze care se bazează pe asemănări formale întâmplătoare între română și ucraineană. Este cazul cuvintelor *ațipi, baiier, breaslă, caravană, hram, (în) zadar, pască, staniște* ș.a. Nici indicarea a două etimoane (ruse și ucrainean) pentru unele cuvinte românești (*cațaveică, cărcioc, ciort, mozol, rășcov, standoală* ș.a.) nu se justifică. Cuvintele citate se explică exclusiv din formele ucrainene *kacavéjka, krjučók* „cârligel; subrefugiu”, *čort, mozól, ryžók (ryžka), stodóla*, nu și din cele rusești.

Prima cercetare românească consacrată influenței limbii ucrainene asupra limbii române este cea a Margaretei Ștefănescu, *Elementele rusești-rutene din limba românească și vechimea lor* (Teză de doctorat, Iași, 1925)², orientată în special spre numele topice de origine ucraineană. Este o lucrare în care toponimele ucrainene din limba română sunt tratate pentru prima dată pe baza unui material vast. Astfel de toponime sunt numeroase pe teritoriul Moldovei vechi, unde trăiește sau a trăit o populație ucraineană. Iată câteva exemple din lucrare: *Bahna, Bahnari, Bahnișoara, Berezana, Berezeni, Berezina, Berezna, Boloata, Bolotești, Borteni, Buhaiul, Buhăeni, Corogea, Coromășlele, Coropca, Coropcenii, Dolha, Dolhasca, Dolhești, Dorohoi, Hatna, Hliboca, Hlina, Holm(ul), Hora, Horodiște(a), Horodniceni, Hranița, Hraniceni, Huluba, Hulubași, Seređina, Seređna, Soloneț, Soroca, Soroceni, Tolo(a)ca, Voloca, Volosca, Volosenii, Voloșcanii, Vorona, Zaboloteni,*

Zahoreni ș.a. Analizând materialul toponimic adunat, Margareta Ștefănescu ajunge la următoarea concluzie: „Ca o dovadă că rușii-ruteni [= ucrainenii] au lucrat cei dintâi la deștelenirea pământului de la răsărit de Carpați până spre Nistru, apoi la așezarea țării, avem numirile date așezărilor naturale: munți, ape, văi, dealuri; ei vor fi fost primii locuitori așezați ai acestor regiuni, căci altfel, venind în urmă, n-ar fi putut impune aceste numiri poporului, care i-a deznăționalizat” (p. 110-111).

Este necesar însă să subliniem faptul că toponimele de origine ucraineană sau cu aspect ucrainean de pe teritoriul amintit, ca toate toponimele în genere, necesită metode de cercetare în bună parte diferite de cele utilizate în studierea termenilor comuni. În unele cazuri, autoarea n-a ținut seama de faptul că toponime având teme ucrainene au fost create de români (*Coromășlele, Dolhasca, Horodniceni, Tolo(a)ca* ș.a.), cum a demonstrat mai târziu Emil Petrovici.

În lucrare sunt prezentate 142 de rusisme-rutenisme [= ucrainisme] din „uzul zilnic”, al căror etimon nu este, de fiecare dată, exact precizat. Astfel, se afirmă că *ciobotă, cociorbă (cociorvă), daradaică, lan, medelean, pașcă, rășcov, scripcă, sorocovăț, stoler, turbincă, vătăman* ș.a. provin din limba rusă, dar formele românești nu coincid perfect decât cu cele ucrainene, originea lor rusească fiind infirmată și de datele geografiei lingvistice.

În concluzia lucrării sale, Margareta Ștefănescu subliniază pe bună dreptate că „elementul rus-rutean [= ucrainean] nu poate fi menționat în treacăt și redus și nici omis” (p. 114).

În capitolul *Teoria despre limba rusească în constituirea individualității române* (p. 63-81) al cărții sale *Individualitatea limbii române și elementele slave vechi* (București, 1929), Ilie Bărbulescu, discutând teoria despre limba rusească, adică ucraineană, în constituirea individualității române (adică a poporului român - *n.n.*), ajunge la concluzia că „cuvintele rutene (și moscovite) ale limbii române vorbite, nefiind intrate în aceasta mai înainte decât din veacul al XII-lea încoace, nici despre ele, ca nici despre cele din «nomenclatura geografică» rutenească a Moldovei, nu se poate, din aceleași motiv ca la acestea din urmă, să se susțină că au intrat în constituirea individualității limbii române care atunci avea deja de mai înainte ființa ei proprie” (p. 79).

I. Bărbulescu face referiri și la etimologiile câtorva cuvinte românești din lista întocmită de Hermann Brüske, considerându-le neconvingătoare. El scrie: „sunt unele cuvinte, îndeosebi cele ce se găsesc și în limba vorbită în Transilvania și Muntenia, care (neavând [č, ž] pentru bg. [št, žd], nici *polnoglasié*, nici [h] pentru [g] pot să fie bulgărești și rusești în același timp...: *bahnă, bici, cazanie, cneaz, voivod* etc.” (p. 76).

După lucrările amintite, studii speciale despre influența limbii ucrainene asupra limbii române nu se mai înregistrează timp de aproape două decenii, în afară de unele note și precizări etimologice, cercetări toponimice etc, semnate de V. Bogrea, N. Drăganu, Sextil Pușcariu, G. Giuglea, A. Scriban, G. Bogaci, E. Petrovici ș.a.

(Continuare în numărul următor)

Ion ROBCIUC

¹ Letopisețul Țării Moldovei, text reprodus după ediția a II-a P.P. Panaitescu, București, 1978, p.11.

² Fragmente din lucrare au apărut în „Arhiva” (1921-1922)

CAUZELE ȘI ETAPELE MIGRAȚIEI UCRAINENILOR ÎN BANAT

(Urmare din numărul 307/308)

Dintre ucrainenii din Bucovina, un exemplu elocvent ar fi cel al lui Ivan Marocico, care a venit în Banat din Ulma, județul Suceava, pentru studii. El a absolvit Universitatea „Nicolae Titulescu” din Craiova, astăzi profesând în cabinetul său de avocat din Timișoara. Este membru UUR din 2001, iar din 2006 a deținut funcțiile de vicepreședinte și prim-vicepreședinte al UUR, filiala Timiș, în prezent fiind deputat în Parlamentul României din partea UUR.

În satele ucrainene înființate în urmă cu 100 de ani, numărul locuitorilor a scăzut în ultimele decenii ale sec. al XX-lea și la începutul sec. al XXI-lea din cauza migrației tineretului spre mediul urban. Totuși, aceasta a dus la creșterea numărului locuitorilor de etnie ucraineană din orașe, precum Timișoara, Lugoj, Făget, Sănnicolaul Mare, Caransebeș, Reșița și Arad. În momentul acesta, numai în județul Timiș ucrainenii sunt răspândiți în număr mai mare sau mai mic în peste 200 de localități. Numărul locuitorilor din județul Timiș, care la recensământul din februarie 2002, s-au declarat de etnie ucraineană a fost de 7.621, din care în Timișoara – 802, iar la Lugoj 750. La recensământul din 2011, au fost înregistrați doar 5950 de ucraineni. În județul Caraș-Severin, numărul locuitorilor de etnie ucraineană era de cca 6400 de suflete repartizate în special în satele Copăcele, Zorile și Cornuțel, urmașii acestora răspândindu-se în orașele din întreg Banatul. La recensământul din 2011, s-au declarat ucraineni 2483 de persoane. În ultimele decenii, pe urmele pușinilor ucraineni ce se stabiliseră în județul Arad, au venit numeroase familii ucrainene din Maramureș, care au pus bazele unor comunități puternice în satele Tîrnova, Dud și Chier, numărul acestora atingând, aproximativ, 1500 de persoane (1261 la recensământ).

Aceste cifre nu reflectă realitatea întrucât nu au fost luați în evidență și toți cei plecați temporar la muncă în străinătate, iar în unele localități recensământul s-a realizat superficial, persoanele nefiind întrebate cărei etnii îi aparțin. Ținând cont și de faptul că, potrivit legii, la recensământ cetățenii României aveau deplina libertate de a-și declara apartenența etnică, un număr apreciabil de locuitori timișeni – ca și din alte zone ale Ro-

ISTORIA UCRAINENILOR DIN BANAT

mâniei – s-au declarat a fi de naționalitate română sau chiar de alte naționalități (sârbi, germani, maghiari etc.). La aceasta au contribuit îndepărtarea lor de comunitățile etnice (deși numele de familie era evident de origine ucraineană) ca urmare a integrării sociale și profesionale în colectivitatea românească și formarea de familii mixte.

Datele și aprecierile de mai sus sunt suficiente pentru a sublinia importanța înființării organizațiilor menite să reprezinte naționalitățile conlocuitoare din România, a instituțiilor de cult și a celor culturale. Este vorba de organizații ale minorităților, de biserici, școli sau clase cu limba de predare în limba maternă, case culturale etc. Rostul acestora este tocmai de a crea tuturor minorităților conlocuitoare suportul material și spiritual de a-și exprima – prin limbă, datini, obiceiuri, cultură – participarea la concretizarea acquis-ului comunitar privitor la deplina egalitate de afirmare a tuturor țărilor membre ale UE la edificarea unei Europe Unite.

Astfel, la 28 decembrie 1989, din inițiativa lui Gheorghe Semeniuc a fost înregistrată organizația locală a ucrainenilor din Lugoj, iar în ianuarie 1990 s-a constituit Uniunea Ucrainenilor din Banat, din Comitetul de conducere făcând parte prof. Semeniuc Gheorghe-președinte, Bilanin Gheorghe-vicepreședinte, Pauliș Vasile-secretar, jurist Masikievici Eugen-președinte de onoare. La data de 23 februarie 1990, s-a înființat și înregistrat Uniunea Ucrainenilor din Timișoara. Primul ei președinte a fost Buciuța Ștefan, iar secretar – Rusnac Andrei; membri: Dănilă Eufimie, Șutac Gheorghe și Covaci Aurelia. În urma reorganizării, care a avut loc în 2000, în funcția de președinte al UUR - filiala Timiș a fost ales Hleba Gheorghe, Liber Ivan a fost ales ca președinte al UUR Caraș-Severin, iar Miculaiciuc Gavrilă - președinte al UUR Arad. Din aceste date reiese că în 2015, ucrainenii din Banat sărbătoresc 25 de ani de la înființarea Uniunii Ucrainenilor din Banat și 15 ani de la înființarea filialelor județene ale UUR, prilej cu care membrii fondatori ai UUR și alte personalități ucrainene și bănățene au primit plachete și di-

plome jubiliare din partea Comitetului UUR - filiala Timiș.

Astăzi, președinții filialelor UUR din Banat sunt ajutați în activitatea lor de secretarele Țimbota Liliana în Timiș, Hanzig Ana în Arad și Blaj Maria în Caraș-Severin, alături de comitetele județene formate din Drozd Vasile, Covaci Ioan, Cornescian Nicolae, Cîmpeanu Ion, Bumbuc Mihaela, Hrin Ana, Niorba Ion, Șpilca Sorin în Timiș, Miculaiciuc Ștefan, Hanzig Ana, Dzițac Dumitru, Lazăr Gheorghe, Matiașciuc Ana, Hrezdac Titiana în Arad și Popovici Ioan, Tiuch Gheorghe, Simescu Olga, Verșehora Volodea, Șuşco Silvia, Malinovschi Vasile, Dzițac Vasile, Popovici Dumitru în Caraș-Severin.

Din 1990, Uniunea Ucrainenilor din România cu sediul la București, reprezintă interesele tuturor ucrainenilor din România, având și un reprezentant în Parlamentul României care, în momentul actual, este domnul avocat Marocico Ioan din orașul Timișoara. Președinții UUR au fost domnii Ștefan Teaciuc, Ștefan Buciuța, iar din noiembrie 2015 este domnul Nicolae Miroslav Petrețchi. UUR are filiale județene în Maramureș, Bucovina, Banat, Dobrogea și în municipiul București. Acestea au înființat la rândul lor organizații locale în majoritatea localităților unde există și populație ucraineană. UUR contribuie în mod hotărâtor la păstrarea identității naționale și a limbii materne a ucrainenilor din România.

Întotdeauna ucrainenii din Banat au fost conștienți de originea și apartenența lor la etnia ucraineană, restabilind contactul cu rudele rămase în U.R.S.S., îndeosebi începând cu anii 1970, iar cei veniți din Maramureș și Bucovina nu au întrerupt niciodată aceste contacte. După Revoluția din Decembrie 1989, UUR a stabilit legături de colaborare cu numeroase organizații și localități din Ucraina, Serbia, Ungaria și, cu ajutorul Ambasadei Ucrainei la București, a realizat excursii în Ucraina, iar colectivele artistice ale ucrainenilor din Banat au participat la diferite festivaluri și concursuri din țară și din străinătate.

prof. Ion CÎMPEANU

Gastronomia

Rețete culinare ucrainene

Rubrica cuprinde rețete de preparare a peștelui trimise din județul Tulcea.

Începând cu luna martie și până spre sfârșitul lunii iunie, ucrainenii, dar și lipovenii de la Gurile Dunării pescuiesc la scrumbie (*Alosa pontica*).

Scrumbia de Dunăre este un pește delicios, bogat în grăsimi (cca 26%). Se poate consuma atât proaspătă, cât și conservată.

Scrumbia se poate săra în butoaie de lemn sau bidoane din plastic. Se pune un strat de scrumbie, apoi un strat de sare grunjoasă neiodată și apoi se repetă. Se dă la rece sau se îngroapă (în acest mod scrumbiile se pot păstra până la iarnă). Scrumbia se sarează în luna mai când aceasta este mai grasă (nu neapărat mare). În stare proaspătă se poate păstra în combina frigorifică. În acest caz scrumbiile nu se curăță.

Iată câteva rețete culinare culese în satul pescăresc Sfântul Gheorghe (Katerlez). Multe dintre aceste mâncăruri sunt nelipsite de pe masa ucrai-

nenilor la sărbătorile pascale sau la iarbă verde de 1 Mai.

Scrumbie marinată. Se eviscerează scrumbia, apoi se taie în rondele. Rondelele se țin în apă rece, circa 2 ore, până iese sângele (din când în când se poate schimba apa).

După această operație se scot rondelele și se lasă pe un plan înclinat până se scurge apa, după care se sarează, de preferat, cu sare grunjoasă neiodată. Se pune sare din abundență și se ține așa aproape 24 de ore. Se desărează circa 1-2 ore, după gust.

Între timp se pregătește oțetul cu apă în proporție de 1/3 (sau 1/2 dacă vrem să păstrăm marinata mai mult timp, oricum nu rezistă peste iarnă) care se fierbe cu diferite mirodenii (piper boabe, foi de dafin etc.). După ce s-a răcit, se toarnă

peste rondelele de scrumbie desărate. Se poate consuma după 2-3 ore sau se poate păstra la frigider mai mult timp, dar nu prea mult, căci scrumbia „ruginește” (iar gospodinele din Delta nu folosesc conservanți).

Pește marinat. Se prăjește peștele îndulcit (puțin presărat cu sare după gust) peste care se toarnă oțetul pregătit ca la prima rețetă. Se poate folosi pește din diferite specii, chiar și cele cu multe oase (oțetul înmoaie oasele după câteva ore).

(Continuare în numărul următor)

Vasile IASCHIU

„DOI OCHI ALBAȘTRI“

Ochii albaștri i-au fascinat întotdeauna pe oameni. Mărturie stau poveștile pentru copii, romanele, poeziile, cântecele – îndeosebi romanțele – în care se fac referiri la frumusețea lor, la vraja pe care o exercită asupra noastră. Cu toții am avut ocazia să ascultăm romanța ale cărei versuri „Am iubit doi ochi albaștri/Poate-i mai iubesc și-acum“... răscolesc nostalgic amintirile celor trecuți de prima tinerețe, dar și ale celor tineri din actuala generație. Dar, puțini mai știu în ziua de azi că în urmă cu câteva decenii mai erau și alți „ochi albaștri“. Cei din generația mea desigur țin minte că în perioada tinereții noastre în comerț se găsea țiucă de prune – de bună calitate – care era îmbuteliată în sticle de 500 sau 750 ml cu etichetă foarte atrăgătoare pe care erau reprezentate două prune mari, frumoase, ușor brumate prinse împreună cu o frunzuliță verde de o crenguță. Era o etichetă foarte reușită care, datorită design-ului dar și conținutului sticlei atrăgea atenția stărnind poftă omenești. Tot datorită design-ului, țiuca respectivă era numită în glumă și „Doi ochi albaștri“. Aceasta era expresia pe care o foloseau „codificat“ (să nu afle soțiile) prietenii de pahar când doreau să se întâlnească „la una mică“.

Am amintit toate acestea ca introducere la cele ce urmează în legătură cu o întâmplare petrecută cu mulți ani în urmă, pe vremea când eram inginer la Intreprinderea Forestieră Gura Humorului. Deși eram inginer principal, cu atribuții profesionale de specialitate bine delimitate prin fișa postului, pe lângă asta mai aveam și alte sarcini suplimentare: eram responsabil cu pregătirea, perfecționarea muncitorilor, responsabil cu mișcarea de invenții și inovații, cu introducerea acestora în procesul de producție, responsabil cu documentarea tehnică și cu alte câteva. De aceea, într-o zi directorul întreprinderii m-a anunțat că trebuie să particip la o consfătuire republicană de documentare tehnică forestieră ce urma să se desfășoare, timp de trei zile, la Piatra Neamț. Vestea m-a bucurat deoarece dintotdeauna mi-a plăcut să călătoresc, să văd locuri noi și să cunosc oameni noi. A doua zi dimineața devreme, eram deja la autogară în așteptarea autobuzului. Aleseam să călătoresc cu acest mijloc de transport deoarece în acest fel călătoria dura mai puțin, fiind și drumul mai scurt, pe când pe calea ferată distanța era mai mare, cu schimbarea trenului la Bacău. Autobuzul a sosit plin de călători, însă eu am reușit să-mi găsesc loc lângă un bărbat tânăr de aproximativ 25 de ani. După un timp, așa cum se obișnuiește în călătorii, acesta a intrat în vorbă cu mine, cu care ocazie am simțit că duhnea a țiucă. Observând că am sesizat acest fapt, zâmbind, dânsul se scuza, motivând asta prin faptul că e plecat de acasă tare de dimineață și, deoarece era destul de frig, a luat o înghițitură de tărie ca să se încălzească. Intr-adevăr, fiind început de toamnă, diminețile erau friguroase. Eu nu prea eram dispus să conversez cu dânsul, dar acesta „încălzit“, avea chef de vorbă și nu îl deranja faptul că eu mai mult tăceam. Așa am aflat că el este „inginer“ – cuvânt pe care l-a rostit accentuat și călătorește „în interes de serviciu“ (ulterior am aflat că în realitate era numai subinginer, îndeplinind însă atribuțiile funcției de inginer). La drept vorbind, nici aspectul, nici comportarea nu erau ale unui om cu studii superioare. Eu nu i-am spus cine sunt, dar asta nu părea să-l deranjeze. Deși mai mult tăceam, totuși i-am răspuns afirmativ la întrebarea dacă îmi place să călătoresc, dacă cunosc țara și dacă am fost și în străinătate. Dânsul s-a plâns că nu a fost niciodată în străinătate și a recunoscut faptul că nici prin țară nu prea a călătorit, că la Piatra Neamț încă n-a fost niciodată și de aceea se bucură că și eu merg tot acolo și voi putea să-l îndrum. Eu mai fusesem la Piatra Neamț, orașul îmi plăcea și i-am promis că îl voi ajuta să se orienteze. Nu bănuiam că, datorită acestui fapt, în zilele următoare voi avea

parte de surpriza câtorva întâmplări nostime.

Călătorind așa, mai discutând despre una-alta, timpul a trecut relativ repede și am ajuns cu bine la Piatra Neamț. Deoarece nu cunoștea deloc orașul și nu se orienta, tânărul nu se despărțea de mine, așa că de la autogară am plecat împreună unde ne era destinația. Nu mică mi-a fost mirarea – prima surpriză – când am constatat că amândoi trebuia să ajungem la același hotel. Tot aici – a doua surpriză – am aflat că și el, ca și mine, venise să ia parte la aceeași consfătuire. Camerele erau deja rezervate din oficiu pentru participanți și, deoarece noi doi am sosit împreună, la recepție am fost cazați în aceeași cameră la unul din etajele mijlocii ale hotelului. Acest hotel – „Ceahlău“ (dacă îmi aduc bine aminte) era situat chiar în centrul orașului, era impunător și, la vremea aceea, cel mai elegant hotel din oraș și era o mândrie să fii cazat acolo.

Ajunși cu liftul la etajul unde se afla camera noastră, am găsit-o ușor și am intrat înăuntru. Cu satisfacție am constatat că avea vedere chiar spre centru, avea toate dotările necesare, cu baie în interior, pretutindeni era o curățenie exemplară. „Inginerul“ era de-a dreptul încântat de toate astea și primul lucru pe care l-a făcut a fost să meargă la baie. Eu am început despachetarea. În valijoara de voiaj aveam numai strictul necesar pentru câteva zile. Am pus pijamaua pe pat, papucii de casă dedesubt, iar alte lucruri în dulap. Colegul de cameră, Avram (deja aflasem la recepție cum îl cheamă) ieșise din baie și a început și el „despachetarea“ din servieta pe care o avea. A scos câteva lucruri mărunte și, zâmbind, o... sticlă, deja începută de țiucă. M-am dus și eu la baie, am lăsat acolo ce aveam pregătit, m-am spălat înviorându-mă după călătorie și m-am întors în cameră. Aici, spre mirarea mea, l-am văzut în genunchi, sprijinit în coate și uitându-se sub pat. L-am întrebat ce face și, spre amuzamentul meu, acesta mi-a răspuns că el caută papucii, necăjit fiind că cei de la hotel nu i-au pus și lui așa cum mi-au pus și mie(!). Era și asta una din surprizele zilei respective, deoarece urmau să mai aibă loc și altele. Deoarece atât cazarea, cât și masa ne erau asigurate la hotel, ne-am dus să mâncăm în sala de mese, dar nu mai înainte ca Avram să ia câteva înghițituri de țiucă pentru ca să-și facă „pofță de mâncare“. A încercat să mă convingă să iau și eu o înghițitură, dar fără rezultat. După masă, deoarece eram oboșiți după călătorie, mai ales Avram, care între timp mai luase câteva guri de țiucă „pentru o mai bună digestie“ am hotărât să ne culcăm. După ce m-am schimbat, îmbrăcându-mă în pijama și papuci, m-am dus și m-am spălat pe dinți și, mulțumit, m-am tolănit în pat gândindu-mă la surprizele de care avusesem parte în acea zi. Nu mă așteptam că o să mai apară și alta și totuși, în acea zi, urma să mai am parte de încă una.

Eram pe cale să adorm – cred că chiar am și ațipit un pic – când, din baie, am auzit cum colegul de cameră scotea niște sunete ciudate. Neînțelegând ce se întâmplă, dar știind că el băuse, gândindu-mă că poate i s-a făcut rău, am sărit din pat și m-am dus grăbit la baie. Acolo, l-am găsit roșu la față, cu ochii bulbucați și înlăcrimați, salivând din abundență, încercând să scuipe în chiuvetă ce era în gură. Era foarte agitat și a trecut ceva timp până ce și-a revenit și mi-a spus ce i se întâmplase. Zicea că, „din greșală“ (dar eu eram convins că era din cauza „ochilor albaștri“) a confundat tubul lui cu pastă de dinți cu tubul meu de cremă de... bărbierit! Consecința „greșelii“ a fost pentru el foarte neplăcută. Pe mine, în schimb, această nouă întâmplare-surpriză m-a amuzat tare mult. Eram însă mulțumit că nu a fost ceva mai grav ca să implice intervenția unui doctor. Am adormit gândindu-mă la toate cele întâmplate, îndeosebi la aceasta din urmă. Am dormit bine și a doua zi m-am sculat odihnit și bine dispus. În schimb, Avram s-a plâns că a dormit prost

fiindcă i-a fost frig toată noaptea. Nici nu era de mirare, deoarece el nu avea pijama, se culcase numai în chiloți și maieu, iar pentru acoperit aveam la dispoziție numai câte o pătură chinezească din păr de cămilă în cearșaf plic, iar în hotel încă nu se dădea căldură.

Programul consfătuirii consta în două zile de expuneri în sală, iar în a treia zi era prevăzută documentare pe teren. Consfătuirea se ținea într-o sală spațioasă. Majoritatea expunerilor erau prezentate de ingineri și cadre specializate de la centru (București). În sală Avram ședea lângă mine luând din când în când notițe în carnetul pe care organizatorii îl oferiseră fiecărui participant. La un moment dat, după o pauză, vecinul meu nu a mai apărut, lipsind până la pauza următoare. Cauza am aflat-o când ne-am întors în cameră. Acolo el, tare mândru, mi-a arătat o pereche de papuci de casă pe care a cumpărat-o în oraș în timpul cât a lipsit din sală. Papucii erau frumoși, eleganți, cu niște modele și culori mai deosebite. Erau căptușiți cu blană artificială care se rășfrângea pe margine, iar deasupra mai aveau și câte un pompon. De cum i-am văzut, mi-am dat seama că erau... de damă! Dar, cum el era foarte bucuros că-i are, nu am vrut să-l indispon atrăgându-i atenția asupra acestui fapt. Papucii s-ar fi potrivit mai degrabă unei femei, dar el era încă burlac, cu perspectivă de a se însura. Era și asta tot o întâmplare-surpriză, dar nu și ultima, căci până la terminarea consfătuirii au mai fost câteva. Una dintre ele putea să fie chiar cu consecințe neplăcute pentru Avram, deoarece acesta, tot din „neatenție“ (mai mult ca sigur că tot din cauza acelor „ochi albaștri“ cu care se cinstea mereu), era să spargă o oglindă de mari dimensiuni situată în holul recepției, lângă sala restaurantului. Nebăgând-o în seamă și faptul că în ea se reflecta spațiul înconjurător, cu gândurile aiurea, el s-a îndreptat într-acolo ciocnindu-se de ea. Noroc că oglinda era rezistentă (și capul lui, de asemenea), că altfel cine știe cum s-ar fi terminat acest incident.

În timpul șederii noastre la hotel, m-am convins că lui îi făcea plăcere și să se plimbe cu liftul, deoarece, ori de câte ori avea ocazia, deși nu era necesar, se plimba cu el până la ultimul etaj sau până la parter.

Primele două zile, la sală, au fost cam plictisitoare, dar a treia zi a fost mult mai interesantă căci, urcați în autobuze, am fost duși să vizităm câteva întreprinderi, dar și câteva obiective turistice din zonă.

După terminarea consfătuirii, am plecat spre casă. Bineînțeles că „inginerul“ mi-a ținut iarăși companie în autobuz. De data asta eu eram bine dispus, iar el tăcut și posomorât. Faptul m-a mirat, dar m-am lămurit când am aflat cauza acestei stări. Într-adevăr, el avea motiv să fie așa, căci la plecare, în camera hotelului lăsase nu numai sticla golită de țiucă, dar și... papucii cumpărați pe care-i uitase sub pat, fericind-o astfel pe camerista care urma să facă curățenie acolo după plecarea noastră. L-am înțeles și-i dădeam dreptate, dar știam de ce s-a întâmplat așa, cauza fiind tot acei „doi ochi albaștri“ pe care dânsul se ambiționase să-i termine înainte de plecare.

Drumul spre casă a decurs fără probleme. Vecinul meu, necăjit și sub influența băuturii, la început moțâia, dar până la urmă a adormit de-a binelea. Adormit l-am lăsat în autobuz și când am ajuns la Gura Humorului.

De atunci au trecut mulți ani, cu „eroul“ acestor întâmplări nostime nu am mai avut ocazia să mă întâlnesc. Mai mult ca sigur că s-a însurat și că deja avea un «înger păzitor» care să-l ferească de ispite omenești. Mie mi-au rămas vii în amintire surprizele legate de acea consfătuire, mă amuz și acum gândindu-mă la ele și sper ca cele scrise să vă amuze și pe dumneavoastră. Închei cu un sfat: atunci când va fi cazul, atenție la numărul „ochilor“ cu care veți avea de a face, indiferent de culoare, căci se poate întâmpla să aveți parte și de multe surprize...

Iarema ONEȘCIUC

(Urmare din numărul 307/308)

Îi telefonez doamnei Coca Petruț cu gândul că – armata-i armată! – va trebui amânat termenul de predare a traducerii cu cele două luni cât voi fi concentrat. Nici nu vrea să audă! Intru în panică, îi spun necazul și Claudiei Minulescu, ea promite să intervină la conducerea Editurii, dar totul a fost în zadar. Termenul de 1 iulie trebuie respectat cu orice preț! Ce să fac? Mă hotărâsc să iau romanul cu mine la armată și poate voi reuși să traduc acolo măcar 30-40 de pagini din cele peste 90 câte îmi mai rămăseseră. Așa voi face! Mi se părea o idee bună – singura soluție, de altfel – și mi-a mai venit inima la loc.

La Piatra Neamț, la U.M. 01027, am stat de la începutul lui aprilie până la sfârșitul lui mai 1962. Fuseseră concentrați 200 de absolvenți ai unor facultăți bucureștene (Filologie, Geologie, Geografie, Științe Juridice) pentru o instruire intensă și obositoare (instrucție de front, trageri, aplicații, marșuri, alarme nocturne). Programul încărcat nu-mi prea lăsa timp de lucru ziua. Iar noaptea avea alte două mari impedimente: primul, regulamentele militare (la stingere erai obligat să te bagi în pat și aveai voie să te scoli după o jumătate de oră pentru treburi personale – curățat uniforma și încălțăminte, cusut nasturi, scris scrisori etc. –, iar cu o jumătate de oră înainte de deșteptare trebuia să fii din nou în pat); al doilea – oboseala. După o zi de instrucție, de umblat pe coclauri,

Vitrina literară

de urcat Vârful Pietricica etc., ador-meai buștean imediat după stingere. Cum puteai să stai în pat treaz o jumătate de oră, ca apoi să te scoli și să mergi în sala de lectură? Am făcut-o de câteva ori, rugându-l pe colegul de planton să mă trezească, dar randamentul meu a fost foarte slab: în cele două luni, n-am reușit să traduc decât 16 pagini. În câteva nopți a venit în sala de lectură și Emil Constantinescu, viitorul președinte al României (din câte îmi aduc aminte, la apelul de seară era strigat Ermil, nu Emil; mai frumos, nu?) „Ce faci, Emile? – mă mir, văzându-l la acea oră în sala de lectură. – Eu am de făcut o traducere și sunt în întârziere. Dar tu?” „Eu mă pregătesc, – zice, – pentru admitere la facultate.” „Păi, ce facultate? Tu ai terminat Dreptul, nu?” „Da, dar acum vreau să intru la Geologie.” Rar se îngăduia în acei ani să urmezi o a doua facultate.

Argumentul refuzului era dezarmant: absolventul de facultate este obligat să „intre în câmpul muncii” pentru ca statul să-și recupereze banii pe care i-a cheltuit cu instruirea lui. La urma urmei, pare corect.

Cele două luni petrecute la Piatra Neamț au fost pline de tot felul de peripeții. Din fericire, reținem mai ales momentele vesele. Poate o să revin vreodată asupra lor...

Cât am fost concentrat, doamna

Minulescu mi-a scris două cărți poștale. Din păcate, una s-a pierdut, o păstrez numai pe ultima, în care îmi scrie (ca răspuns la scrisoarea mea, în care mă arătam îngrijorat că nu voi

putea termina traducerea până la 1 iulie) că n-a putut obține o păsuire, căci „aniversările și serbările m-au împiedicat să comunic cu Editura” (Aiurea! Astea-s „tromboanele” doamnei Claudia. Care serbări și aniversări? Ce, nu le putea telefona tovarășelor Șișmanian și Petruț?). Mai departe, mă sfătuiește să am „răbdare și... tutun”, pentru că Editura nu poate să „refuze un lucru atât de just” (adică schimbarea termenului de predare a traducerii). Și totuși Editura n-a ținut cont că am fost două luni la armată, lucru la care nu m-am așteptat. De tot hazul sunt însă (azi!) începutul și sfârșitul depeșei Claudiei Millian Minulescu; îmi zice: „Scumpe Tovarășe Irod” și încheie cu „O tovarășească strângere de mână”.

Am revenit în București la începutul lui iunie 1962 și m-am apucat serios de treabă. Am luat concediu și lucram zilnic câte 16-18 ore, uneori și mai mult, hotărât să termin traducerea la timp. Lucram, fumam, nu prea mâncam, beam cafele și luam câte o fiolă de cofeină, dormeam foarte puțin.

În sfârșit, am terminat traducerea (ultimele pagini nici nu i le-am mai dat Claudiei Minulescu), am predat manuscrisul la Editura tineretului cu o întârziere de doar patru zile și de a doua zi, din cauza cumplitelor dureri

de cap și a insomniei, am intrat la „balamuc”, la Nevroze, unde am rămas în grija doctorului Paul Cortez mai bine de trei luni (Despre această pățanie, am povestit mai pe larg în Amintiri din balamuc). De la Editură, am trecut pentru o jumătate de oră pe la doamna Minulescu: voiam să știe că am predat traducerea. Am găsit-o la fel de volubilă, veselă, bucuroasă de oaspeți și inventivă (iar mi-a spus că a vorbit cu Mihai Beniuc despre mine...). M-a tratat cu înghețată de fructe și n-a părut deloc surprinsă când i-am spus că mi s-a recomandat să mă internez la secția de nevroze a spitalului care poartă numele Prof. dr. Gh. Marinescu, același cu numele bulevardului pe care locuiește ea. A făcut haz și mi-a pus încurajator mâna pe umăr: „Nu-i nimic, boală boierească. Ești tânăr, o să te faci bine...”. Nici prin minte nu-mi trecea că o văd pentru ultima dată.

Pe la sfârșitul lui septembrie (eram încă în spital; urma să mă externez peste două săptămâni), mă vizitează colegul și prietenul meu Eugen Mihaiciuc.

– Înseamnă că-ți merge bine aici, – zice, – dacă stai de atâta timp! A, să nu uit: a murit aia a ta...

– Cine?! – înlemnesc eu.

– Aia, mă...

– Cine – spune odată! Mama?!

– Nu, mă. Aia...

– Cine, mă tâmpitul? – mă reped la Eugen.

– Gagica aia a ta cu care ai tradus cartea. Ce te-a apucat de țipi așa? Abia acum văd că ai avut motive să te internezi la balamuc...

Corneliu IROD

PROMISIUNI OBIȘNUITE

Dacă-mi pui pe cap coroană te voi înălța prim-sfetnic să mă-ndrumi chiar cu dojană când voi păstori eu. Veșnic.

Și ți-oi face o statuie lângă poarta-mpărăției pe un jilț bătut în cuie numai ție.

Și-am să-ți dau avere multă de-o să te îmbrac în aur, iar prostimii, ce exultă mă proclam eu – meșter faur.

Toți o să se-mbogățească, De pe urma mea. Vezi bine! Nimeni n-o să mai muncească ...ca și tine.

Cristian CEGA

PARODIE

Cristian Cega

PROMISIUNI OBIȘNUITE

De m-alegeți tot pe mine, îmi voi ține promisiunea de-a vă face mult mai bine să trăiți. Cu Uniunea.

O s-aveți statui la poartă și-n belșug doar veți trăi, oropsiți n-or fi de soartă, c-or fugi.

Eu voi împărți dreptate, legi voi face de huzur și-ți avea cu toți de toate, de-s ales din primul tur.

Bani n-o să-mi mai trebuiască că-n prea multe bănci îmi stau, doar de-o să vă prisosească ...o să-i iau!

Lucian PERȚA

Doar dorul în dar

*Cu credință ne-am continuat destinele,
În profesiune ne-am făcut datoria
Convinsi ferm,
că nu există altceva mai presus
ce poate să te onoreze.
Așadar, am ajuns la final.
Suntem pe deplin dominați
de profunde amintiri,
Ce ne luminează acum sufletele
păstrătoare ale unor amintiri nemuritoare.
Pătrunzând prin gânduri
În farmecul acestora de timp încă prezervate,
Înțelegem că despărțirea definitivă este parte componentă
din universalitate.
Ne este dor de colegii și profesorii
ce ne-au părăsit.
Printr-o minune, cu inimile îndurerate,
Le transmitem în eternitate
O Sfântă rugăciune!
Oarecum favorizați
încercăm să ne mângâiem cu
doar Dorul ca Dar!
Dorul de a mai fi copii o dată
s-alergăm desculți prin ploile de vară,
Dorul de a asculta profesorii
explicând lecțiile, noi elevi odinioară,
Dorul de-a mai întâlni
dragostea și iubirea din anii entuziaști
ai tinereții.*

Livia COVACI

Discursul Președintelui la ceremonia de înmânare a Premiului Național al Ucrainei „Taras Șevcenko“

Dragi prieteni,
Stimați laureați ai Premiului „Taras Șevcenko“

S-a întâmplat ca programul evenimentelor internaționale să prevadă vizita mea oficială în Turcia chiar în zilele în care îl celebrăm pe Taras Șevcenko. Sunteți cu toții suficient de pregătiți politic pentru a înțelege cât de importantă este această vizită pentru Ucraina în actualele condiții.

Pe de altă parte, neavând niciun drept de a pune să așteptați, am hotărât să ne întâlnim mai devreme pentru a vă înmâna premiile meritate care, sper, să vă aducă un plus la dispoziția voastră sărbătorească.

Ziua de naștere a lui Taras Șevcenko este o sărbătoare pentru toți ucrainenii fără excepție, uniți de dragostea lui Șevcenko față de pământul natal, de năzuințele ucrainenilor spre libertate, spre independență. Meritul deosebit al Marelui Cobzar este acela că el a trezit conștiința de sine a poporului ucrainean, sentimentele noastre naționale, demnitatea noastră ucraineană și umană.

Pentru ucraineni, poate doar Evanghelia depășește, ca valoare, „Cobzarul“ lui Șevcenko. Creația lui este buna veste că Ucraina pe care au adormit-o, atunci, „oamenii răi“, a existat, există și va exista în mod sigur.

Anul trecut, am participat și eu la Maratonul șevcenkian, organizat de Radioul public al Ucrainei. Mi-am ales, atunci, pentru a citi poezia „Rugăciune“ care, în opinia mea, este de actualitate și astăzi.

Pentru noi rămâne și acum de actualitate chemarea Marelui Cobzar „îmbrățișați-vă, frații mei“. Răspunsul nostru la toate pericolele de astăzi trebuie să fie unitatea întregii națiuni ucrainene, consolidarea întregii societăți ucrainene în jurul valorii supreme care este edificarea unei Ucraine suverane, independente, democratice, sociale și de drept.

Acum, situația este complicată. Dar sper că astăzi, mai mult ca oricând, ne-am apropiat de Ucraina Cobzarului nostru - „un pământ înnoit“, „o familie nouă, dezrobită“ în care va domni „o lege nouă, dreaptă“.

Sunt convins că și cultura este acea valoare, acel fundament pe care este posibilă consolidarea societății. Trebuie să valorificăm potențialul pe care ni-l oferă cultura pentru a rezista agresiunii rusești, cât și pentru a reintegra teritoriile acum ocupate în spațiul umanitar ucrainean.

Cum văd eu valorificarea acestui potențial? Ca un proces de reformă profundă a domeniului cultural.

Ucraina a moștenit sistemul sovietic de înțelegere a politicii culturale de stat exclusiv prin întreținerea instituțiilor culturale create de stat cărora li se trasează sarcini și li se planifică acțiunile; li se controlează „de sus“ modul de realizare și tot „de sus“ li se apreciază rezultatele activității. Instituțiile culturale creau, conform planului, produsul lor care era apoi difuzat, centralizat și consumat, fără vreo altă alternativă, de populație. Acest principiu al planificării și realizării „de sus“ a produsului cultural a rămas, din păcate, și acum în rețeaua de instituții.

Între timp, în Ucraina au apărut personalități și structuri creatoare capabile să lucreze în condiții

absolut noi. Ele demonstrează exemple de succes, ocupă anumite nișe pe piața națională și exportă produsul lor cultural.

Să amintim exemplul lui Slavko Vakarciuk cu „Oceanul Elsei“, arta vizuală modernă, interpretii de operă care evoluează pe cele mai mari scene ale lumii. Da, doamnă Anjelina, vă am în vedere și pe dumneavoastră, cea care răspândește ucrainismul și slăvește Ucraina, îi creează imaginea care o ajută să-și recâștige perspectivele europene.

În același timp, există instituții care, în mod oficial, nu pot funcționa eficient pe piața ucraineană din cauza unor restricții bugetare și legislative.

Aceste două medii culturale sunt divizate instituțional și în plan personal și, uneori, dau dovadă de neîncredere reciprocă. Pe de altă parte, reformarea politicii de stat în domeniul culturii are nevoie de experiența pozitivă a ambelor medii, de colaborarea eficientă a acestora. Pentru unirea eforturilor și demararea reformelor este nevoie de platforme de încredere și platforme de parteneriat. Una dintre aceste platforme poate fi Premiul Național al Ucrainei „Taras Șevcenko“.

Premiul național este o distincție de stat a Ucrainei. Procedurile lui trebuie modernizate în așa fel, încât încrederea față de alegerea prin concurs a laureaților să crească simțitor, încât întreaga societate să acorde atenție operelor care sunt analizate, încât acest interes să ne influențeze pe noi și dezvoltarea mediului cultural național.

Nu este mai puțin important ca operele distinse cu acest premiu să poată reprezenta cu cinste cultura ucraineană atât în cadrul procesului cultural european, cât și al celui mondial ca o componentă inseparabilă profund originală. Pornind de la acest considerent, am creat, printr-un ordin, un grup de lucru care a propus idei legate de modul transparent și democratic de alegere prin concurs a pretendenților la cea mai înaltă distincție a Ucrainei. Pe baza acestor idei a fost pregătit decretul care are ca scop îmbunătățirea procedurii de desemnare a candidaților și creșterea încrederii comunităților artistice și a societății față de Premiul „Taras Șevcenko“.

Am propus ca acest comitet să aibă în frunte persoana a cărei imagine este asociată cu onestitatea și responsabilitatea și care este, în același timp, un intelectual profund și un maestru al cuvântului. Numele lui este Iuri Șerbak.

Stimate domnule Iuri Mykolaiovyci, eu vă cunosc foarte bine de mulți ani și văd că în Dvs. s-a îmbinat o experiență de viață inestimabilă cu un extrem de mare spirit novator și cu simțul modernității.

Singurul lucru de care îmi pare rău este acela că minunatul Dvs. roman, apărut în 2011, s-a dovedit a fi, din nefericire, unul profetic. Încă pe atunci, în 2011, Dvs. ați prevăzut agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei. Dar atunci nu v-au auzit toți.

Am convingerea că în noul comitet vor activa oameni din diferite generații - de la cei din anii '60 până la generația Independenței Ucrainei. Căci aceasta este plaja de vârste care a primit propunerea de a se alătura activității comitetului, ba mai mult, care și-a și dat acordul de principiu.

Stimate doamne și stimați domni,
Îmi exprim sincera mea grațitudine membrilor Comitetului de acordare a Premiului „Taras

Șevcenko“. Mulțumiri speciale președintelui acestuia, dlui Borys Illici Oliinyk, pentru munca depusă în vederea desemnării celor mai merituoși candidați la premiul național pe anul 2016. Susțin întru totul decizia Dvs. și o întăresc prin semnătura mea.

Între laureații din acest an se află și un om-legendă, care și-a dedicat cei mai frumoși ani ai vieții dobândirii Independenței de stat. Acesta este eroul Ucrainei Levko Lukianenko.

Dragul nostru Levko Hryhorovyci, cu 55 de ani în urmă, Kremlinul v-a condamnat la moarte pentru că, așa cum susțineau călăii Dvs., ați promovat ideea separării Ucrainei de URSS. Și, iată, că noi pentru asta vă mulțumim.

Anul acesta vom sărbători 25 de ani ai Independenței Ucrainei. Vă mulțumesc pentru cadoul primit din partea Dvs. și anume „Drumul spre renaștere“ în 13 volume, în care am găsit manuscrisul Actului de proclamare a Independenței Ucrainei, ieșit de sub pana Dvs. Imaginați-vă doar cât de simbolic este - Levko Lukianenko și Independența Ucrainei. Istoria modernă a Ucrainei a început de la un manuscris.

Vă rog să-mi permiteți să vă invit, alături de ceilalți laureați ai Premiului „Taras Șevcenko“, însă pe Dvs. ca pe unul dintre părinții fondatori ai Statului Ucrainean de astăzi, la festivitățile ce vor avea loc peste o jumătate de an - sărbătorirea celei de a 25-a aniversări a Independenței Ucrainei, în luna august.

Dar lupta pentru independență continuă și astăzi. Zeci, sute de patrioți ucraineni sunt, astăzi, prizonieri numai pentru faptul că apără integritatea teritorială a Statului Ucrainean, luptă pentru libertatea Ucrainei, independența și suveranitatea ei. Între aceștia se află și regizorul Oleh Sențov. Din păcate, eu nu pot să-i înmânez astăzi lui Oleh diploma de laureat al Premiului „Taras Șevcenko“. Sunt, însă, convins că va veni cu siguranță ziua în care Oleh Sențov va scăpa din prizonieratul rusesc.

Vreau să-i mulțumesc artistului poporului al Ucrainei, Mychailo Huida, care în ciclul artistic „În spațiul unic“ a redat eroica istorie a poporului ucrainean, a creat o galerie de portrete ale unor ucraineni de seamă, a glorificat frumusețile naturii natale. Vă mulțumesc pentru asta!

Cele mai bune tradiții ale artei noastre interpretative le promovează minunata noastră Anjelina Șvacika. Oriunde v-ați afla, la Viena sau Berlin, la Praga sau Varșovia și orice personaj l-ați întruchipa, Terpelycha din „Natalka Poltavka“, Carmen sau Madame Butterfly, sufletul Dvs., ființa Dvs. rămân în întregime ucrainene. Vă mulțumesc pentru asta!

Lista laureaților Premiului „Taras Șevcenko“ s-a completat cu Radu Poklitaru, care a creat în Ucraina „Kyiv modern-balet“ inovator, binecunoscut în Ucraina și peste hotarele ei. Încă pe vremea când ați efectuat practica, v-a „sărutat muza“ și de atunci această muză are grijă de Dvs., vă aduce mare succes și o glorie răsunătoare. V-ați născut în Moldova, ați studiat în Belarus și cred că, odată cu Ucraina, se bucură și aceste două țări de acest premiu binemeritat.

Vreau să le urez laureaților prezenți aici, Levko Lukianenko, Mychailo Huida, Anjelina Șvacika și Radu Poklitaru, realizări creatoare, inspirație artistică și putere de muncă, iar din partea noastră a tuturor vreau să-i transmit lui Oleh Sențov urarea să revină cât mai repede în Ucraina. Noi toți îl așteptăm cu nerăbdare. Vă rog să mă credeți că fac tot ce e posibil pentru aceasta și cred în victoria dreptății.

Ucraina este mândră de Dvs., stimați laureați. Glorie vouă!
Glorie Ucrainei!

Pagină realizată de Ion ROBCIUC

UCRAINA - mai aproape